

Budowa ustawy

Warszawa 2025

Harmonogram szkolenia

- 1) Tytuł ustawy;
- 2) Poszczególne rodzaje przepisów;
- 3) Przykłady.

I. Budowa ustawy

1. Systematyzacja przepisów ustawy

Przystępując do opracowania projektu aktu normatywnego (ustawy) należy zawsze pamiętać o właściwej kolejności zamieszczania poszczególnych grup przepisów. Materia ta została określona w rozdziale 1 działu I Zasad Techniki Prawodawczej (ZTP) zatytułowanym „**Projekt ustawy**”.

Ponadto specyficzne reguły stosuje się w przypadku:

1. **ustawy zmieniającej** [§ 18 ust. 2, § 47 ust. 3, § 82–97 ZTP];
2. **ustawy wprowadzającej inną ustawę** [§ 18 ust. 2, § 19 ust. 2, § 47 ust. 1 i 2, § 48–50 ZTP].

1. Budowa ustawy
2. Tytuł ustawy

Poszczególne przepisy aktu normatywnego zawsze poprzedza tytuł tego aktu, który powinien zawierać (§ 16–19b i § 122 ZTP):

1. **oznaczenie rodzaj aktu** ze wskazanym podmiotem będącym twórcą tego aktu – wyrażonym wprost (rozporządzenie) **lub domyślnie (ustawa)**;
2. **datę wydania aktu** (cyfry arabskie, miesiąc słownie, rok zapisany cyframi arabskim, na końcu skrót „r.”);
3. **ogólne określenie przedmiotu ustawy** (możliwie **najzwięźlej i adekwatnie** informujący o treści);
4. **dodatkowe informacje** zamieszczane w **odnośniku** (po określeniu przedmiotu aktu) dotyczące:
 - a) wdrażania postanowień aktu normatywnego ustanowionego przez instytucje Unii Europejskiej [**§ 19a ZTP**],
 - b) zawarcia w treści aktu normatywnego przepisów zmieniających lub przepisów uchylających inne ustawy – w przypadku ustawy [**§ 19b ZTP**].

1. Budowa ustawy

2. Tytuł ustawy – określenie daty ustawy

1. Data, jaka powinna być wskazana w ustawie, nie wynika ZTP;
2. Brak także konkretnych regulacji w tym zakresie w przepisach prawa;
3. Podana data ustawy jest wynikiem praktyki, jaka ukształtowała się na przestrzeni lat;
4. Co do zasady data ustawy, **to dzień, w którym ustawa została uchwalona przez Sejm RP**;
5. Jeżeli w trakcie prac parlamentarnych Senat RP zgłosił poprawki, **to datą ustawy jest dzień, w którym Sejm przyjął choćby jedną poprawkę Senatowi RP**;
6. Jeżeli Prezydent RP odmówi podpisania ustawy i zwróci ją do Sejmu RP do ponownego rozpoznania, **to datą ustawy jest dzień w którym Sejm RP ponownie uchwali ustawę**.

1. Budowa ustawy

2. Tytuł ustawy – określenie przedmiotu ustawy

1. **opisowe** – rozpoczynające się od przyimka „o”, pisanego małą literą;
2. **rzeczowe** – rozpoczynające się od wyrazów „Kodeks” „Prawo” albo „Ordynacja”, pisanych wielką literą, które stosuje się w przypadku gdy ustawa **wyczerpująco reguluje obszerną dziedzinę spraw.**

1. Budowa ustawy

2. Tytuł ustawy – określenie przedmiotu ustawy (przykłady)

USTAWA
z dnia 28 września 1991 r.
o lasach

USTAWA
z dnia 27 sierpnia 2009 r.
o finansach publicznych

USTAWA
z dnia 8 grudnia 2017 r.
o rynku mocy

USTAWA
z dnia 23 kwietnia 1964 r.
Kodeks cywilny

USTAWA
z dnia 10 kwietnia 1997 r.
Prawo energetyczne

USTAWA
z dnia 29 sierpnia 1997 r.
Ordynacja podatkowa

1. Budowa ustawy
2. Tytuł ustawy

Przykłady **(budzące wątpliwości)**:

USTAWA
z dnia 16 września 2011 r.
o timeshare

USTAWA
z dnia 18 lutego 1994 r.
o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Straży Marszałkowskiej, Służby Ochrony Państwa, Państwowej Straży Pożarnej, Służby Celno-Skarbowej i Służby Więziennej oraz ich rodzin

1. Budowa ustawy
2. Tytuł ustawy – odnośniki do tytułu ustawy

ODNOŚNIK UNIJNY

W przypadku ustawy wdrażającej postanowienia aktu normatywnego ustanowionego przez instytucję Unii Europejskiej.

W przypadku gdy uchwalenie ustawy jest związane z wydaniem lub obowiązywaniem aktu normatywnego ustanowionego przez instytucję Unii Europejskiej, dającego się bezpośrednio stosować.

[Odnośnik ten można nowelizować.](#)

ODNOŚNIK INFORMUJĄCY O NOWELIZACJACH

W przypadku ustawy, w której zostały zamieszczone przepisy zmieniające lub przepisy uchylające inne ustawy, po określeniu przedmiotu ustawy zamieszcza się odnośnik do tytułu ustawy, w którym podaje się odrębnie tytuły ustaw zmienianych i tytuły ustaw uchylanych.

1. Budowa ustawy

2. Tytuł ustawy – odnośniki unijne do tytułu ustawy

1. **Niniejsza ustawa wdraża dyrektywę** – w przypadku pełnej implementacji;
2. **Niniejsza ustawa w zakresie swojej regulacji wdraża dyrektywę** – gdy z punktu widzenia zakresu możliwego do uregulowania w danym akcie prawa krajowego implementacja dyrektywy jest pełna, natomiast z punktu widzenia zakresu regulacji dyrektywy – częściowa.

Brzmienia odnośników, które nie wynikają z ZTP:

1. **Niniejsza ustawa wdraża częściowo dyrektywę** – gdy nie dokonujemy pełnej implementacji wskazywanej dyrektywy w danym akcie krajowym;
2. **Niniejsza ustawa uzupełnia wdrożenie dyrektywy** – gdy dyrektywa była już wdrożona, ale dokonujemy uzupełnienia lub korekty sposobu jej wdrożenia.

I. Budowa ustawy

2. Tytuł ustawy – odnośniki unijne do tytułu ustawy (proponowane schematy zapisu)

Niniejsza ustawa wdraża dyrektywy: dyrektywę X, dyrektywę Y oraz dyrektywę Z.

Niniejsza ustawa wdraża dyrektywy:

- 1) dyrektywę X;
- 2) dyrektywę Y;
- 3) (...).

Niniejsza ustawa:

- 1) wdraża dyrektywę X;
- 2) w zakresie swojej regulacji wdraża dyrektywy: dyrektywę Y oraz dyrektywę Z.

I. Budowa ustawy

2. Tytuł ustawy – reguły przytaczania tytułów aktów normatywnych UE [§ 161a ZTP]

1. Tytuł dyrektywy, rozporządzenia, czy innego aktu normatywnego UE przytaczamy w pełnym brzmieniu ogłoszonym w dzienniku urzędowym (wskazując datę wydania, numer i organ wydający);
2. W metryce promulgacyjnej wskazujemy skrót nazwy, serię, numer i datę dziennika urzędowego – datę wpisujemy z użyciem wyłącznie cyfr: np. „z 07.06.2019”, a po przecinku wpisujemy numer (pierwszej) strony, na której znajduje się akt (np. „Dz. Urz. UE L 131 z 28.05.2009, str. 57”);
3. Jeżeli akt był zmieniany – wymieniamy w odnośniku miejsca publikacji zmian.

I. Budowa ustawy

2. Tytuł ustawy – odnośnik unijny do tytułu ustawy

USTAWA
z dnia 5 sierpnia 2015 r.
o pracy na morzu ¹⁾

Niniejsza ustawa w zakresie swojej regulacji wdraża dyrektywy:

- 1) dyrektywę Rady 92/29/EWG z dnia 31 marca 1992 r. dotyczącą minimalnych wymagań w dziedzinie bezpieczeństwa i ochrony zdrowia w celu poprawy opieki medycznej na statkach (Dz. Urz. WE L 113 z 30.04.1992, str. 19, z późn. zm.; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 5, t. 2, str. 21);
 - 2) dyrektywę Rady 1999/63/WE z dnia 21 czerwca 1999 r. dotyczącą Umowy w sprawie organizacji czasu pracy marynarzy przyjętej przez Stowarzyszenie Armatorów Wspólnoty Europejskiej (ECSA) i Federację Związków Zawodowych Pracowników Transportu w Unii Europejskiej (FST) - Załącznik: Umowa Europejska w sprawie organizacji czasu pracy marynarzy (Dz. Urz. WE L 167 z 02.07.1999, str. 33, z późn. zm.; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 5, t. 3, str. 363);
 - 3) dyrektywę 1999/95/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 13 grudnia 1999 r. dotyczącą egzekwowania przepisów odnoszących się do godzin pracy marynarzy na pokładach statków zawijających do portów Wspólnoty (Dz. Urz. WE L 14 z 20.01.2000, str. 29; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 5, t. 3, str. 407);
 - 4) dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/106/WE z dnia 19 listopada 2008 r. w sprawie minimalnego poziomu wykszolenia marynarzy (Dz. Urz. UE L 323 z 03.12.2008, str. 33, z późn. zm.);
- (...)
- 8) dyrektywę Rady (UE) 2018/131 z dnia 23 stycznia 2018 r. wdrażającą Umowę zawartą między Stowarzyszeniem Armatorów Wspólnoty Europejskiej (ECSA) a Europejską Federacją Pracowników Transportu (ETF) w sprawie zmiany dyrektywy Rady 2009/13/WE zgodnie z wprowadzonymi w 2014 r. poprawkami do Konwencji o pracy na morzu z 2006 r., zatwierdzonymi przez Międzynarodową Konferencję Pracy w dniu 11 czerwca 2014 r. (Dz. Urz. UE L 22 z 26.01.2018, str. 28).

I. Budowa ustawy

2. Tytuł ustawy – odnośnik o nowelizacjach do tytułu ustawy

1. Wyliczenie zmienianych ustaw - chronologicznie poczynając od ustawy najstarszej:
 - 1) data ustawy,
 - 2) data ogłoszenia,
 - 3) pozycja, pod którą dana ustawa została ogłoszona w Dz. U.;
2. W odnośniku o nowelizacjach nie podaje się metryczek publikacyjnych wymienionych w nim ustaw (podaje się tytuły ustaw).
3. W odnośniku o nowelizacjach odrębnie podaje się tytuły ustaw zmienianych i uchylanych.

1. Budowa ustawy

2. Tytuł ustawy – odnośnik o nowelizacjach do tytułu ustawy (przykład)

Przykład: *ustawa z dnia 23 listopada 2012 r. o zmianie niektórych ustaw w związku z podwyższeniem wieku emerytalnego*

¹⁾ **Niniejszą ustawą zmienia się ustawy:** ustawę z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego, ustawę z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji, ustawę z dnia 6 lipca 1982 r. o księgach wieczystych i hipotece, ustawę z dnia 14 lutego 1991 r. – Prawo o notariacie, ustawę z dnia 26 października 1995 r. o niektórych formach popierania budownictwa mieszkaniowego, ustawę z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe, ustawę z dnia 28 października 2002 r. o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary, ustawę z dnia 28 lutego 2003 r. – Prawo upadłościowe, ustawę z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych, ustawę z dnia 16 września 2011 r. o ochronie praw nabywcy lokalu mieszkalnego lub domu jednorodzinnego, ustawę z dnia 15 maja 2015 r. – Prawo restrukturyzacyjne, ustawę z dnia 10 czerwca 2016 r. o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym, systemie gwarantowania depozytów oraz przymusowej restrukturyzacji oraz uchyla się ustawę z dnia 16 września 2011 r. o ochronie praw nabywcy lokalu mieszkalnego lub domu jednorodzinnego.

1. Budowa ustawy
2. Tytuł ustawy – kolejność odnośników do tytułu ustawy

Przykład:

U S T A W A

z dnia 29 sierpnia 2014 r.

o charakterystyce energetycznej budynków^{1), 2)}

-
- ¹⁾ Niniejsza ustawa dokonuje w zakresie swojej regulacji wdrożenia dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/31/UE z dnia 19 maja 2010 r. w sprawie charakterystyki energetycznej budynków (Dz. Urz. UE L 153 z 18.06.2010, str. 13).
 - ²⁾ Niniejszą ustawą zmienia się ustawy: ustawę z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane oraz ustawę z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami.

1. Budowa ustawy
2. Tytuł ustawy – ustawa zmieniająca

USTAWA

z dnia 5 sierpnia 2022 r.

**o zmianie ustawy – Kodeks karny wykonawczy oraz niektórych innych
ustaw**

USTAWA

z dnia 17 września 2020 r.

**o zmianie ustawy o szczególnych zasadach usuwania skutków prawnych
decyzji reprivatyzacyjnych dotyczących nieruchomości warszawskich,
wydanych z naruszeniem prawa, ustawy o komercjalizacji i niektórych
uprawnieniach pracowników oraz ustawy o gospodarce
nieruchomościami**

1. Budowa ustawy
2. Tytuł ustawy – ustawa wprowadzająca inną ustawę

USTAWA

z dnia 26 stycznia 2018 r.

Przepisy wprowadzające ustawę o Straży Marszałkowskiej

- I. Budowa ustawy
- 3. Budowa ustawy nowej

Co do zasady budowa aktu normatywnego (budowa ustawy) polega na **odpowiednim uporządkowaniu** jego przepisów według poszczególnych grup rodzajowych zgodnie z zasadami wynikającymi z § 14, § 15, § 24 i § 38 ZTP.

- I. Budowa ustawy
3. Budowa ustawy nowej

[§ 14 ZTP]

1. Ustawa **zawiera**:

- 1) tytuł;
- 2) przepisy merytoryczne;
- 3) przepisy o wejściu ustawy w życie.

2. Ustawa **zawiera także** przepisy przejściowe lub dostosowujące oraz przepisy uchylające, jeżeli reguluje dziedzinę spraw uprzednio unormowaną przez inną ustawę.

3. Ustawa **może zawierać** przepisy wprowadzające zmiany w innych ustawach (przepisy zmieniające), przepisy epizodyczne oraz przepisy o utracie mocy obowiązującej ustawy.

I. Budowa ustawy

3. Budowa ustawy nowej i ustawy nowelizującej

1. Tytuł.
2. Przepisy merytoryczne:
 - 1) ogólne;
 - 2) szczegółowe:
 - a) prawa materialnego,
 - b) ustrojowe,
 - c) proceduralne,
 - d) o karach pieniężnych i karne.
3. Przepisy zmieniające.
4. Przepisy epizodyczne.
5. Przepisy przejściowe.
6. Przepisy dostosowujące.
7. Przepisy końcowe:
 - 1) uchylające;
 - 2) o utracie mocy obowiązującej;
 - 3) o wejściu w życie ustawy.
8. Załącznik.

1. Tytuł.
2. Przepisy zmieniające.
3. Przepisy epizodyczne.
4. Przepisy przejściowe.
5. Przepisy dostosowujące.
6. Przepisy końcowe:
 - 1) uchylające;
 - 2) o wejściu w życie ustawy.
7. Załącznik.

I. Budowa ustawy

4. Przepisy merytoryczne

Przepisy merytoryczne to określenie grupy przepisów stanowiących zasadniczą część aktu normatywnego (za wyjątkiem przypadku nowelizacji), które **zawierają merytoryczne rozstrzygnięcia prawodawcy co do prawa jakie ma obowiązywać.**

Przepisy te określają w szczególności:

- prawa i obowiązki określonych adresatów,
- zadania, kompetencje i organizację organów oraz instytucji,
- procedury,
- sankcje za nieprzestrzeganie przepisów

a także postanowienia wspólne dla wszystkich lub większości pozostałych przepisów merytorycznych, w tym określające jej zakres czy siatkę pojęciową.

Pozostałe grupy przepisów służą wprowadzeniu przepisów merytorycznych do systemu prawnego.

I. Budowa ustawy

4. Przepisy merytoryczne:

1) ogólne

[§ 21 ZTP] W przepisach ogólnych (wydzielanych na początku aktu normatywnego lub danej jego części) określa się:

- a) **zakres spraw** regulowanych w akcie normatywnym i **podmiotów**, których ten akt dotyczy, lub spraw i podmiotów **wyłączonych** spod tej regulacji,
- b) **objaśnienia** użytych w akcie normatywnym określeń i skrótów,
- c) **inne postanowienia wspólne** dla wszystkich albo dla większości przepisów merytorycznych zawartych w akcie normatywnym.

I. Budowa ustawy

4. Przepisy merytoryczne:

1) ogólne - zakres przedmiotowy ustawy

Do określania zakresu przedmiotowego ustawy prawodawca zazwyczaj używa zwrotów typu: „ustawa **określa**”, „ustawa **reguluje**”, „ustawa **normuje**”, „**przepisy ustawy stosuje się do**”, „**przepisy ustawy określają**” lub inne równoznaczne.

I. Budowa ustawy

4. Przepisy merytoryczne:

1) ogólne - zakres przedmiotowy ustawy

Przykład: *ustawa z dnia 21 maja 1999 r. o broni i amunicji*

USTAWA
z dnia 21 maja 1999 r.
o broni i amunicji
Rozdział 1
Przepisy ogólne

Art. 1. Ustawa określa zasady wydawania i cofania pozwoleń na broń, nabywania, rejestracji, przechowywania, zbywania i deponowania broni i amunicji, przewozu przez terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz przywozu z zagranicy i wywozu za granicę broni i amunicji, jak również zasady posiadania broni i amunicji przez cudzoziemców oraz zasady funkcjonowania strzelnic.

I. Budowa ustawy

4. Przepisy merytoryczne:

1) ogólne

Przykład:

W ustawie z dnia 1982 r. – Prawo spółdzielcze (Dz. U. 2024 r. poz. 593) zakres przedmiotowy ustawy wynika przede wszystkim z jej **tytułu** oraz – jedynie pośrednio – z **definicji spółdzielni** określonej w art. 1 § 1 tej ustawy. Choć ustawa Prawo spółdzielcze reguluje także tworzenie, organizację, funkcjonowanie, rozwiązywanie, łączenie i podział spółdzielni, **brak przepisu regulującego zakres przedmiotowy** tej ustawy nie powodował w przeszłości i także obecnie nie powoduje żadnych problemów.

I. Budowa ustawy

4. Przepisy merytoryczne:

1) ogólne

Przykład (**budzący wątpliwości**): *ustawa z dnia 10 kwietnia 2003 r. o szczególnych zasadach przygotowania i realizacji inwestycji w zakresie dróg publicznych*

Przepis art. 1 ust. 1 tej ustawy stanowi, że ustawa określa zasady i warunki **przygotowania** inwestycji w zakresie dróg publicznych w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych (Dz. U. z 2024 r. poz. 320 i 1222), a także organy właściwe w tych sprawach.

I. Budowa ustawy

4. Przepisy merytoryczne:

1) ogólne – zakres podmiotowy ustawy

Określenie zakresu podmiotowego ustawy może obejmować różne typy podmiotów, np. adresatów norm, recypientów cudzych działań (czyli podmiotów, na których rzecz dane korzystne oddziaływanie ma się dokonać), podmiotów podległych cudzym upoważnieniom, podmiotów, od których zależy podjęcie czyichś działań, wreszcie podmiotów upoważnionych [S. Wronkowska, M. Zieliński; Zasady...; s. 36]. Technika określania zakresu podmiotowego ustawy może przybrać formę bezpośrednią (wprost wskazane podmioty) albo pośrednią polegającą na określeniu podmiotów przy okazji wskazania zachowania innych podmiotów.

Określenia zakresu podmiotowego można dokonać *in abstracto* („**Ustawa określa właściwy organ do...**”) albo *in concreto* („**Organami właściwymi do... są...**”).

I. Budowa ustawy

4. Przepisy merytoryczne:

1) ogólne – zakres podmiotowy ustawy

Przykład: *ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych*

Art. 1. Ustawa dotyczy osób, których niepełnosprawność została potwierdzona orzeczeniem:

- 1) o zakwalifikowaniu przez organy orzekające do jednego z trzech stopni niepełnosprawności określonych w art. 3 lub
- 2) o całkowitej lub częściowej niezdolności do pracy na podstawie odrębnych przepisów, lub
- 3) o niepełnosprawności, wydanym przed ukończeniem 16 roku życia
– zwanych dalej „osobami niepełnosprawnymi”.

I. Budowa ustawy

4. Przepisy merytoryczne:

1) ogólne - zakres przedmiotowo-podmiotowy ustawy

Przykład: *ustawa z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych*

Art. 2. 1. Ustawa określa:

- 1) zasady podlegania ubezpieczeniom społecznym;
- 2) zasady ustalania składek na ubezpieczenia społeczne oraz podstaw ich wymiaru;
- (...)
- 4) zasady prowadzenia kont ubezpieczonych oraz kont płatników składek;
- 5) zasady działania Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, zwanego dalej „FUS”;
- 6) organizację, zasady działania i finansowania Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, zwanego dalej „Zakładem”;
- 7) zasady działania Funduszu Rezerwy Demograficznej, zwanego dalej „FRD”, oraz zasady zarządzania tym funduszem;
- 8) zasady kontroli wykonywania zadań z zakresu ubezpieczeń społecznych.

I. Budowa ustawy

4. Przepisy merytoryczne:

1) ogólne - zakres przedmiotowo-podmiotowy ustawy

Przykład: *ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy*

Art. 1. 1. Ustawa **określa zadania** państwa w zakresie promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia oraz aktywizacji zawodowej.

2. Zadania państwa w zakresie promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia oraz aktywizacji zawodowej są realizowane przez instytucje rynku pracy działające w celu: (...)

3. Ustawa **ma zastosowanie do:**

- 1) obywateli polskich poszukujących i podejmujących zatrudnienie lub inną pracę zarobkową na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz zatrudnienie lub inną pracę zarobkową za granicą u pracodawców zagranicznych;
- 2) cudzoziemców zamierzających wykonywać lub wykonujących pracę na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej: (...)
- 3) cudzoziemców zamierzających wykonywać pracę lub wykonujących pracę na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, niewymienionych w pkt 2-4.

I. Budowa ustawy

4. Przepisy merytoryczne:

1) ogólne – przepisy wyłączające stosowanie ustawy

Jak już wiemy, pierwszym przepisem ustawy powinien być przepis określający zakres spraw regulowanych ustawą (zakres przedmiotowy) i podmiotów, których ona dotyczy (zakres podmiotowy). **Określenie to może być uzupełnione w sposób negatywny – poprzez określenie spraw i podmiotów wyłączonych spod regulacji danej ustawy.**

Na podstawie brzmienia przepisu § 21 ust. 1 pkt 1 ZTP można mówić o **wyłączeniu przedmiotowym**, czyli określeniu, jakie sprawy nie będą objęte regulacją danej ustawy, oraz o **wyłączeniu podmiotowym** polegającym na określeniu, jakie podmioty nie będą objęte regulacją. Wyłączenie może dotyczyć **całej ustawy jak i poszczególnych przepisów.**

I. Budowa ustawy

4. Przepisy merytoryczne:

1) ogólne – wyłączenia przedmiotowe

Przykład: *ustawa z dnia 15 września 2017 r. o ochronie zdrowia przed następstwami korzystania z solarium*

Art. 1. (...) 2. **Przepisów ustawy nie stosuje się** do urządzeń elektrycznych wyposażonych w lampy UV, wykorzystywanych przy udzielaniu świadczeń zdrowotnych w rozumieniu art. 5 pkt 40 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2017 r. poz. 1938 i 2110).

I. Budowa ustawy

4. Przepisy merytoryczne:

1) ogólne – wyłączenia podmiotowe

Przykład: *ustawa z dnia 15 czerwca 2007 r. o lekarzu sądowym*

Art. 1. 3. Przepisów ustawy nie stosuje się do osób pozbawionych wolności, których usprawiedliwianie niestawiennictwa z powodu choroby regulują odrębne przepisy

Przykład: *ustawa z dnia 5 kwietnia 2002 r. o europejskich radach zakładowych*

Art. 1. 5. Przepisów ustawy nie stosuje się do przedsiębiorstw i grup przedsiębiorstw mających status spółdzielni europejskiej w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 22 lipca 2006 r. o spółdzielni europejskiej (Dz. U. z 2018 r. poz. 2043), chyba że zachodzi przypadek, o którym mowa w przepisie art. 57 ust. 3 tej ustawy.

I. Budowa ustawy

4. Przepisy merytoryczne:

1) ogólne – przepisy wyłączające stosowanie ustawy (wyłączenie warunkowe)

Należy pamiętać, że dopiero po wyznaczeniu zakresu w sposób pozytywny można formułować wyłączenia - całościowe bądź częściowe - używając np. słów „ustawy nie stosuje się...” (wyłączenie bezwarunkowe) lub **„ustawy nie stosuje się, jeżeli...”** (**wyłączenie warunkowe**).

I. Budowa ustawy

4. Przepisy merytoryczne:

1) ogólne – przepisy wyłączające stosowanie ustawy (wyłączenie warunkowe)

Przykład: *ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. – Prawo geologiczne i górnicze*

Art. 4. 1. Przepisów działu III–VIII oraz art. 168–174 **nie stosuje się** do wydobywania piasków i żwirów, przeznaczonych dla zaspokojenia potrzeb własnych osoby fizycznej, z nieruchomości stanowiących przedmiot jej prawa własności (użytkowania wieczystego), bez prawa rozporządzania wydobytą kopaliną, **jeżeli jednocześnie** wydobywanie:

- 1) będzie wykonywane bez użycia środków strzałowych;
- 2) nie będzie większe niż 10 m³ w roku kalendarzowym;
- 3) nie naruszy przeznaczenia nieruchomości. (...)

I. Budowa ustawy

4. Przepisy merytoryczne:

1) ogólne – przepisy rozszerzające stosowanie ustawy

Ustawa może zawierać nie tylko przepisy, które zawężają jej zakres przedmiotowy i (lub) podmiotowy, ale ponadto przepisy, które ten zakres rozszerzają. Zastosowanie wskazanej techniki legislacyjnej powinno być dopuszczalne tylko w sytuacji, **gdy z przepisów ustawy wyznaczających w sposób pozytywny zakres przedmiotowy i podmiotowy jasno wynika, że materia objęta rozszerzeniem w nim się nie mieści**. Oznacza to w konsekwencji, że przepis rozszerzający stanowi jedyną podstawę prawną pozwalającą na rozszerzenie stosowania jej przepisów na inne zakresy spraw lub inne podmioty.

I. Budowa ustawy

4. Przepisy merytoryczne:

1) ogólne – przepisy rozszerzające stosowanie ustawy (dokonane w sposób „pośredni”)

Przykład: *ustawa z dnia 16 marca 1995 r. o zapobieganiu zanieczyszczeniu morza przez statki*

Art. 4. 1. Przepisów ustawy, z zastrzeżeniem przypadków w niej określonych, nie stosuje się do jednostek pływających Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej, Straży Granicznej, Policji i Służby Ochrony Państwa.

(...)

4. Rada Ministrów, kierując się względami bezpieczeństwa uprawianej żeglugi, **może**, w drodze rozporządzenia, **poddać odpowiednim przepisom ustawy jednostki pływające Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej, Straży Granicznej, Policji i Służby Ochrony Państwa.**

I. Budowa ustawy

4. Przepisy merytoryczne:

1) ogólne – objaśnienia określeń i skrótów użytych w ustawie (tzw. „słowniczek”)

[§ 150 ust. 1 i 2 ZTP]

1. Jeżeli dane określenie ma być używane w jednym znaczeniu w obrębie całej ustawy lub innego aktu normatywnego albo całej jednostki systematyzacyjnej danego aktu, jego definicję zamieszcza się odpowiednio w przepisach ogólnych tego aktu albo w przepisach ogólnych danej jednostki systematyzacyjnej.

2. Jeżeli dane określenie ma być używane w ustalonym znaczeniu tylko w obrębie zespołu przepisów, jego definicję zamieszcza się w bezpośrednim sąsiedztwie tych przepisów.

I. Budowa ustawy

4. Przepisy merytoryczne:

1) ogólne – objaśnienia określeń i skrótów użytych w ustawie (tzw. „słowniczek”)

Przykład: *ustawa z dnia 13 kwietnia 2016 r. o bezpieczeństwie obrotu prekursorami materiałów wybuchowych*

Art. 3. Ilekroć w ustawie jest mowa o:

1) substancjach – rozumie się przez to substancje, o których mowa w art. 3 pkt 1 rozporządzenia (WE) nr 1907/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 18 grudnia 2006 r. w sprawie rejestracji, oceny, udzielania zezwoleń i stosowanych ograniczeń w zakresie chemikaliów (REACH) i utworzenia Europejskiej Agencji Chemikaliów, zmieniającego dyrektywę 1999/45/WE oraz uchylającego rozporządzenie Rady (EWG) nr 793/93 i rozporządzenie Komisji (WE) nr 1488/94, jak również dyrektywę Rady 76/769/EWG i dyrektywy Komisji 91/155/EWG, 93/67/EWG, 93/105/WE i 2000/21/WE (Dz. Urz. UE L 396 z 30.12.2006, str. 1, z późn. zm.), **zwanego dalej „rozporządzeniem (WE) nr 1907/2006”;**

2) mieszaninach – rozumie się przez to mieszaniny lub roztwory, o których mowa w art. 3 pkt 2 rozporządzenia (WE) nr 1907/2006;

3) udostępnianiu – rozumie się przez to czynność, o której mowa w art. 3 pkt 4 rozporządzenia (UE) nr 98/2013; (...)

I. Budowa ustawy

4. Przepisy merytoryczne:

1) ogólne – objaśnienia określeń i skrótów użytych w ustawie (tzw. „słowniczek”)

Przykład: *ustawa z dnia 3 lipca 2002 r. – Prawo lotnicze*

Art. 2. W rozumieniu przepisów ustawy: (...)

2) **polskim państwowym statkiem powietrznym** jest:

a) statek powietrzny używany przez Siły Zbrojne Rzeczypospolitej Polskiej (**wojskowy statek powietrzny**),

b) statek powietrzny używany przez jednostki organizacyjne Policji, Straży Granicznej i Państwowej Straży Pożarnej oraz Służbę Ochrony Państwa (**statek powietrzny lotnictwa służb porządku publicznego**),

c) bezzałogowy statek powietrzny używany przez służby specjalne, o których mowa w art. 11 ustawy z dnia 24 maja 2002 r. o Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu (Dz. U. z 2024 r. poz. 812, 1222, 1562, 1684 i 1871 oraz z 2025 r. poz. 179) (**bezzałogowy statek powietrzny służb specjalnych**); (...)

I. Budowa ustawy

4. Przepisy merytoryczne:

1) ogólne – objaśnienia określeń i skrótów użytych w ustawie

Jeżeli w danej dziedzinie prawa występuje akt, który jest aktem podstawowym dla tej dziedziny, to definicje zawarte w tym akcie stosuje się również w pozostałych aktach prawnych z tej dziedziny. Jest to tzw. **zasada prymatu definicji kodeksowych**.

Ponadto jeżeli w jakiejś ustawie szczególnej zachodzi potrzeba odstąpienia od znaczenia danego terminu ustalonego w ustawie określonej jako „kodeks” lub „prawo”, lub innej ustawie podstawowej dla danej dziedziny spraw, prawodawca musi wyraźnie zdefiniować to nowe znaczenie danego pojęcia i zakres jego zastosowania. Zakres ten, zgodnie z komentowanym przepisem, definiuje się przez użycie zwrotu **„w rozumieniu niniejszej ustawy określenie ... oznacza ...”** albo zwrotu **„ilekroć w niniejszej ustawie jest mowa o ... należy przez to rozumieć ...”**.

I. Budowa ustawy

4. Przepisy merytoryczne:

1) ogólne – objaśnienia określeń i skrótów użytych w ustawie

Przykład: *ustawa z dnia 10 kwietnia 1997 r. – Prawo energetyczne*

Art. 3. Użyte w ustawie określenia oznaczają:

(...)

4a) przesyłanie dwutlenku węgla – transport dwutlenku węgla w celu podziemnego składowania dwutlenku węgla **w rozumieniu art. 6 ust. 1 pkt 5b ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. – Prawo geologiczne i górnicze;**

I. Budowa ustawy

4. Przepisy merytoryczne:

1) ogólne – objaśnienia określeń i skrótów użytych w ustawie

Przykład (budzący wątpliwości): *ustawa z dnia 17 maja 1989 r. o gwarancjach wolności sumienia i wyznania*

Art. 2. Korzystając z wolności sumienia i wyznania obywatele mogą w szczególności:

1) tworzyć **wspólnoty religijne**, zwane dalej „kościółami i innymi związkami wyznaniowymi”, zakładane w celu wyznawania i szerzenia wiary religijnej, posiadające własny ustrój, doktrynę i obrzędy kultowe; (...)

Przykład (budzący wątpliwości): *ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny*

Art. 3. Ilekroć w ustawie jest mowa o **wójtzie**, należy przez to rozumieć także burmistrza oraz **prezydenta miasta**.

I. Budowa ustawy

4. Przepisy merytoryczne:

1) ogólne – inne postanowienia wspólne dla przepisów merytorycznych

Przykład: *ustawa z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych*

Art. 2a. 1. Ustawa stoi na gruncie równego traktowania wszystkich ubezpieczonych bez względu na płeć, rasę, pochodzenie etniczne, narodowość, stan cywilny oraz stan rodzinny.

2. Zasada równego traktowania dotyczy w szczególności:

- 1) warunków objęcia systemem ubezpieczeń społecznych;
- 2) obowiązku opłacania i obliczania wysokości składek na ubezpieczenie społeczne;
- 3) obliczania wysokości świadczeń;
- 4) okresu wypłaty świadczeń i zachowania prawa do świadczeń. (...)

I. Budowa ustawy

4. Przepisy merytoryczne:

1) szczegółowe

[§ 24 ust. 1 i 2 ZTP]

1. W przepisach szczegółowych określa się:

a) przepisy prawa materialnego,

b) przepisy ustrojowe,

c) przepisy proceduralne,

d) przepisy o karach pieniężnych i przepisy karne

– o ile dane kwestie nie zostały unormowane wyczerpująco w przepisach ogólnych.

2. W szczególnie uzasadnionych przypadkach, w szczególności jeżeli kara pieniężna jest związana z naruszeniem przepisów ustrojowych lub proceduralnych, przepisy o karach pieniężnych można zamieszczać bezpośrednio po przepisach, z którymi jest związane wprowadzenie tych kar.

I. Budowa ustawy

4. Przepisy merytoryczne:

2) szczegółowe:

a) prawa materialnego – przepis podstawowy

Przepis prawa materialnego (**przepis podstawowy**) powinien być tak zredagowany, aby wyraźnie określał:

1. adresata normy (zasadą jest wskazywanie go w liczbie pojedynczej; możliwe jest pominięcie określenia adresata, w przypadku gdy został on określony w innym przepisie);
2. nakaz (zakaz) określonego zachowania się;
3. okoliczności zastosowania normy (chyba, że ma być zastosowana we wszystkich okolicznościach).

Wskazane elementy normy mogą być zawarte w kilku przepisach.

I. Budowa ustawy

4. Przepisy merytoryczne:

2) szczegółowe:

a) prawa materialnego – przepis podstawowy (adresat normy)

1. Zgodnie z § 144 ust. 1 ZTP, jeżeli norma ma być adresowana do każdej osoby fizycznej, adresata tej normy wskazuje się wyrazem „**kto**”.

Przykład: *ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny*

Art. 415. Kto z winy swej wyrządził drugiemu szkodę, obowiązany jest do jej naprawienia.

2. Jeżeli zakres adresatów normy ma być węższy niż wskazany w ust. 1, wyznacza się go przez użycie odpowiedniego **określenia rodzajowego** (§ 144 ust. 2 ZTP).

Przykład: *ustawa z dnia 26 kwietnia 2001 r. o rentach strukturalnych w rolnictwie*

Art. 4. 1. Jeżeli rolnik pozostaje w związku małżeńskim, postępowanie w sprawie renty strukturalnej dotyczy obojga małżonków. (...)

3. Wyraz „**każdy**” znajduje natomiast zastosowanie jako samodzielne określenie adresatów, zwłaszcza w przepisach wyrażających wolność lub uprawnienie.

Przykład: *Konstytucja RP z dnia 2 kwietnia 1997 r.*

Art. 41. 1. Każdemu zapewnia się nietykalność osobistą i wolność osobistą. (...)

I. Budowa ustawy

4. Przepisy merytoryczne:

2) szczegółowe:

a) prawa materialnego – przepis podstawowy (adresat normy)

Przykład (budzący wątpliwości): *ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska*

Art. 249. Każdy, kto zamierza prowadzić lub prowadzi zakład o zwiększonym ryzyku lub o dużym ryzyku, jest obowiązany do zapewnienia, aby zakład ten był zaprojektowany, wykonany, prowadzony i likwidowany w sposób zapobiegający awariom przemysłowym i ograniczający ich skutki dla ludzi oraz środowiska.

I. Budowa ustawy

4. Przepisy merytoryczne:

2) szczegółowe:

a) prawa materialnego – przepis podstawowy (okoliczności)

1. Zgodnie z przepisem § 145 ust. 1 ZTP jeżeli norma ma znajdować zastosowanie **we wszystkich okolicznościach**, w przepisie prawnym **nie określa się okoliczności** jej zastosowania.

Przykład: *ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko*

Art. 4. Każdy ma prawo do informacji o środowisku i jego ochronie na warunkach określonych ustawą.

2. Zgodnie z przepisem § 145 ust. 2 ZTP jeżeli norma ma znajdować zastosowanie **tylko w określonych okolicznościach**, **okoliczności te jednoznacznie i wyczerpująco** wskazuje się w przepisie prawnym przez rodzajowe ich określenie.

Przykład: *ww. ustawa*

Art. 16. 1. Władze publiczne mogą odmówić udostępnienia informacji o środowisku i jego ochronie po rozważeniu interesu publicznego przemawiającego za udostępnieniem informacji w konkretnym przypadku, jeżeli udostępnienie tych informacji może naruszyć:

- 1) ochronę danych przewidzianą przepisami o ochronie informacji niejawnych;
- 2) przebieg toczącego się postępowania sądowego, dyscyplinarnego lub karnego; (...)

I. Budowa ustawy

4. Przepisy merytoryczne:

2) szczegółowe:

a) prawa materialnego – przepis podstawowy (dyspozycja – obowiązek)

Przykład: *ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych*

Art. 7. (...) 14. Osoba korzystająca z dodatku mieszkaniowego **jest obowiązana** przechowywać dokumenty, o których mowa w ust. 13, przez okres 3 lat od dnia wydania decyzji o przyznaniu tego dodatku.

I. Budowa ustawy

4. Przepisy merytoryczne:

2) szczegółowe:

a) prawa materialnego – przepis podstawowy (dyspozycja - wolność prawnie chroniona)

Przykład: *Konstytucja RP z dnia 2 kwietnia 1997 r.*

Art. 54. 1. Każdemu zapewnia się wolność wyrażania swoich poglądów oraz pozyskiwania i rozpowszechniania informacji. (...)

Przykład: *ustawa z dnia 7 kwietnia 1989 r. – Prawo o stowarzyszeniach*

Art. 6. 1. Tworzenie stowarzyszeń przyjmujących zasadę bezwzględnego posłuszeństwa ich członków wobec władz stowarzyszenia jest zakazane.

2. Nikogo nie wolno zmuszać do udziału w stowarzyszeniu lub ograniczać jego prawa do wystąpienia ze stowarzyszenia. Nikt nie może ponosić ujemnych następstw z powodu przynależności do stowarzyszenia albo pozostawania poza nim.

I. Budowa ustawy

4. Przepisy merytoryczne:

2) szczegółowe:

a) prawa materialnego – przepis podstawowy (dyspozycja – uprawnienie)

Przykład: *ustawa z dnia 12 października 1990 r. o Straży Granicznej*

Art. 11aa. (...) 9. Funkcjonariusz dokonujący kontroli osobistej:

1) podaje swój stopień, imię i nazwisko w sposób umożliwiający odnotowanie tych danych, jeżeli wcześniej nie wykonał tych czynności;

2) podaje podstawę prawną oraz przyczynę podjęcia czynności;

(...)

11. Funkcjonariusz poucza osobę kontrolowaną o prawie do złożenia zażalenia, o którym mowa w ust. 13, oraz o możliwości żądania sporządzenia protokołu z kontroli osobistej. Funkcjonariusz sporządza protokół z kontroli osobistej, jeżeli osoba kontrolowana zgłosiła takie żądanie bezpośrednio po jej dokonaniu.

I. Budowa ustawy

4. Przepisy merytoryczne:

2) szczegółowe:

a) prawa materialnego (wyjątki od zasad formułowania przepisu podstawowego)

[§ 25 ust. 2 ZTP] Przepis podstawowy może wyjątkowo wskazywać tylko zachowanie nakazywane albo zakazywane jego adresatowi, jeżeli:

1) adresat lub okoliczności tego nakazu albo zakazu są wskazane w sposób niewątpliwy w innej ustawie;

2) celowe jest, aby określenie adresata lub okoliczności zamieścić w przepisach ogólnych tej samej ustawy;

3) powszechność zakresu adresatów lub okoliczności jest **oczywista (?)**.

I. Budowa ustawy

4. Przepisy merytoryczne:

2) szczegółowe:

b) ustrojowe

[§ 26 ZTP] W przepisach ustrojowych zamieszcza się w szczególności przepisy o zadaniach i kompetencjach organów lub instytucji, ich formie prawnej i organizacji, sposobie ich finansowania i obsadzania oraz jakim podmiotom one podlegają albo jakie podmioty sprawują nad nimi nadzór.

- I. Budowa ustawy
- 4. Przepisy merytoryczne:
 - 2) szczegółowe:
 - b) ustrojowe

Przed nowelizacją ZTP dokonaną w 2015 r. (która weszła w życie 1 marca 2016 r.) do katalogu przepisów ustrojowych należały również **przepisy kreujące (o utworzeniu danego podmiotu)**.

Obecnie przepisy te są zamieszczone w grupie przepisów dostosowujących, przede wszystkim z uwagi na ich jednorazowy charakter.

- I. Budowa ustawy
- 4. Przepisy merytoryczne:
 - 2) szczegółowe:
 - b) ustrojowe

Przykład (**sprzed nowelizacji ZTP**): *ustawa z dnia 20 grudnia 1996 r. o Polskim Instytucie Spraw Międzynarodowych*

Art. 1. 1. Tworzy się państwową jednostkę organizacyjną pod nazwą „Polski Instytut Spraw Międzynarodowych” z siedzibą w Warszawie. (...)

Przykład (**budzący wątpliwości**): *ustawa z dnia 9 marca 2023 r. o utworzeniu Akademii Piotrkowskiej*

Art. 1. 1. Tworzy się z dniem 1 czerwca 2023 r. Akademię Piotrkowską, zwaną dalej „Akademią”.

I. Budowa ustawy

4. Przepisy merytoryczne:

2) szczegółowe:

b) ustrojowe – zadania

Przykład: *ustawa z dnia 17 grudnia 2015 r. o Instytucie Zachodnim im. Zygmunta Wojciechowskiego*

Art. 2. 1. Do zadań Instytutu należy:

1) gromadzenie, opracowywanie oraz udostępnianie organom władzy publicznej informacji o istotnych wydarzeniach i procesach politycznych, społecznych i gospodarczych w zakresie:

a) stosunków polsko-niemieckich, (...)

2) przygotowywanie analiz, ekspertyz i studiów prognostycznych w zakresie, o którym mowa w pkt 1;

3) organizowanie i prowadzenie badań naukowych w zakresie, o którym mowa w pkt 1.

2. Do zadań Instytutu należy także:

1) prowadzenie baz danych i archiwów związanych z zakresem, o którym mowa w ust. 1 pkt 1;

2) gromadzenie specjalistycznego księgozbioru i dokumentacji naukowej oraz prowadzenie otwartej działalności bibliotecznej;

3) prowadzenie działalności wydawniczej w zakresie, o którym mowa w ust. 1 pkt 1; (...)

I. Budowa ustawy

4. Przepisy merytoryczne:

2) szczegółowe:

b) ustrojowe – kompetencje

Przykład: *ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane*

Art. 68. W razie stwierdzenia potrzeby opróżnienia w całości lub w części budynku przeznaczonego na pobyt ludzi, bezpośrednio grożącego zawaleniem, organ nadzoru budowlanego jest obowiązany:

- 1) nakazać, w drodze decyzji, na podstawie protokołu oględzin, właścicielowi lub zarządcy obiektu budowlanego opróżnienie bądź wyłączenie w określonym terminie całości lub części budynku z użytkowania;
- 2) przesłać decyzję, o której mowa w pkt 1, obowiązanemu do zapewnienia lokali zamiennych na podstawie odrębnych przepisów;
- 3) zarządzić:
 - a) umieszczenie na budynku zawiadomienia o stanie zagrożenia bezpieczeństwa ludzi lub mienia oraz o zakazie jego użytkowania,
 - b) wykonanie doraźnych zabezpieczeń i usunięcie zagrożenia bezpieczeństwa ludzi lub mienia, z określeniem, technicznie uzasadnionych, terminów ich wykonania.

I. Budowa ustawy

4. Przepisy merytoryczne:

2) szczegółowe:

b) ustrojowe – zadania i kompetencje

Przykład (**budzący wątpliwości**): *ustawa z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów*

Art. 31. Do zakresu działania Prezesa Urzędu należy:

- 1) sprawowanie kontroli przestrzegania przez przedsiębiorców przepisów ustawy;
- 2) **wydawanie decyzji** w sprawach praktyk ograniczających konkurencję, w sprawach koncentracji przedsiębiorców, w sprawach o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone oraz w sprawach praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, a także innych decyzji przewidzianych w ustawie;
- 3) prowadzenie badań stanu koncentracji gospodarki oraz zachowań rynkowych przedsiębiorców;
- 4) przygotowywanie projektów rządowych programów rozwoju konkurencji oraz projektów rządowej polityki konsumenckiej; (...)

I. Budowa ustawy

4. Przepisy merytoryczne:

2) szczegółowe:

b) ustrojowe – forma prawna, siedziba, organizacja organów i instytucji oraz ich osobowość prawna

Przykład: *ustawa z dnia 17 grudnia 2015 r. o Instytucie Zachodnim im. Zygmunta Wojciechowskiego*

Art. 1. 1. Tworzy się państwową jednostkę organizacyjną pod nazwą „Instytut Zachodni im. Zygmunta Wojciechowskiego” z siedzibą w Poznaniu.

2. Instytut Zachodni im. Zygmunta Wojciechowskiego, zwany dalej „Instytutem”, ma osobowość prawną.

3. Prezes Rady Ministrów, w drodze rozporządzenia, nadaje Instytutowi statut, który określa organizację wewnętrzną i tryb pracy organów Instytutu, mając na względzie sprawne i prawidłowe wykonywanie zadań przez Instytut.

Przykład: *ustawa z dnia 15 lipca 2011 r. o Ośrodku Studiów Wschodnich im. Marka Karpi*

Art. 1. 1. Tworzy się państwową jednostkę organizacyjną pod nazwą „Ośrodek Studiów Wschodnich im. Marka Karpi”.

2. Ośrodek Studiów Wschodnich im. Marka Karpi, zwany dalej „Ośrodkiem”, jest państwową osobą prawną.

3. Siedzibą Ośrodka jest miasto stołeczne Warszawa. (...)

I. Budowa ustawy

4. Przepisy merytoryczne:

2) szczegółowe:

b) ustrojowe – organizacja organów i instytucji (organ kolegialny)

Przykład: *ustawa z dnia 22 czerwca 2016 r. o Radzie Mediów Narodowych*

Art. 3. W skład Rady wchodzi pięciu członków, z których trzech członków wybiera Sejm, a dwóch członków powołuje Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej.

Art. 4. Kadencja członka Rady trwa 6 lat.

Art. 5. 1. Członkiem Rady może zostać osoba, która: *(wymienione wymagania wobec członków Rady) (...)*

Art. 10. 1. Pracami Rady kieruje Przewodniczący Rady.

2. Przewodniczącego Rady wybierają ze swojego grona i odwołują członkowie Rady.

Art. 11. 1. Posiedzenia Rady zwołuje Przewodniczący Rady.

2. Rada podejmuje uchwały bezwzględną większością głosów w obecności co najmniej 3 członków Rady.

3. W sprawach niecierpiących zwłoki Przewodniczący Rady może zarządzić głosowanie korespondencyjne.

Przepis ust. 2 stosuje się odpowiednio. (...)

I. Budowa ustawy

4. Przepisy merytoryczne:

2) szczegółowe:

b) ustrojowe – sposób obsadzania organów lub instytucji, ich odwołania oraz kadencyjności

Przykład: *ustawa z dnia 7 lipca 2017 r. o Narodowej Agencji Wymiany Akademickiej*

Art. 11. 1. Kadencja Rady trwa 4 lata.

2. Członka Rady, o którym mowa w art. 10 ust. 1:

1) pkt 1 – powołuje i odwołuje Prezes Rady Ministrów;

2) pkt 2 – powołuje i odwołuje minister właściwy do spraw szkolnictwa wyższego i nauki.

3. Członków Rady wyznaczonych przez podmioty, o których mowa w art. 10 ust. 1 pkt 3–9, powołuje i odwołuje minister właściwy do spraw szkolnictwa wyższego i nauki na wniosek tych podmiotów.

4. W przypadku odwołania albo śmierci członka Rady odpowiednio Prezes Rady Ministrów albo minister właściwy do spraw szkolnictwa wyższego i nauki, na wniosek podmiotu, który wyznaczył danego członka Rady, powołuje inną osobę na jego miejsce. Członek Rady powołany w tym trybie pełni funkcję do końca kadencji Rady.

5. Minister właściwy do spraw szkolnictwa wyższego i nauki wyznacza spośród członków Rady przewodniczącego Rady i jego zastępcę.

I. Budowa ustawy

4. Przepisy merytoryczne:

2) szczegółowe:

b) ustrojowe – sposób finansowania organów lub instytucji

Przykład: *ustawa z dnia 7 października 2022 r. o Instytucie Rozwoju Języka Polskiego im. świętego Maksymiliana Marii Kolbego*

Art. 17. 2. Przychodami Instytutu są:

- 1) dotacje podmiotowe z budżetu państwa przeznaczone na finansowanie bieżącej działalności Instytutu, w szczególności wynagrodzeń i pochodnych od wynagrodzeń, wyposażenia w niezbędne składniki majątkowe oraz wynajem nieruchomości;
- 2) dotacje celowe z budżetu państwa przeznaczone na finansowanie lub dofinansowanie działalności Instytutu, o której mowa w art. 3, w tym finansowanie lub dofinansowanie inwestycji;
- 3) przychody z działalności gospodarczej prowadzonej na zasadach określonych w art. 19;
- 4) środki finansowe pochodzenia zagranicznego, w szczególności środki finansowe z funduszy Unii Europejskiej lub z krajowych i międzynarodowych projektów i programów badawczych;
- 5) przychody ze sprzedaży albo z tytułu przekazania do odpłatnego używania rzeczowych składników majątkowych będących własnością Instytutu; (...)
- 8) przychody z innych tytułów.

I. Budowa ustawy

4. Przepisy merytoryczne:

2) szczegółowe:

b) ustrojowe – zagadnienie podległości organów lub instytucji albo nadzoru nad nimi

Przykład: *ustawa z dnia 21 lutego 2019 r. o Sieci Badawczej Łukasiewicz*

Art. 14. (...) 4. Minister właściwy do spraw wewnętrznych sprawuje nadzór nad działalnością wojewody w zakresie zadań, o których mowa w art. 12 i art. 13.

5. Sprawowanie nadzoru, o którym mowa w ust. 4, polega w szczególności na:

1) **przeprowadzaniu kontroli**, w tym na badaniu:

a) prawidłowości prowadzonych przez wojewodę postępowań administracyjnych,

b) terminowości załatwiania spraw z zakresu zmiany imion i nazwisk;

2) **kształtowaniu jednolitej polityki** w zakresie zmiany imion i nazwisk oraz kontroli wykonywania ustalonych sposobów postępowania.

I. Budowa ustawy

4. Przepisy merytoryczne:

2) szczegółowe:

c) proceduralne

[§ 27 ZTP] W przepisach proceduralnych określa się w szczególności:

- 1) sposób postępowania przed organami lub instytucjami;
- 2) strony i innych uczestników postępowania oraz ich prawa i obowiązki w postępowaniu;
- 3) rodzaje rozstrzygnięć, które zapadają w postępowaniu, i tryb ich wzruszania;
- 4) zasady i tryb ponoszenia opłat i kosztów postępowania;
- 5) zasady i tryb wykonania rozstrzygnięć, które zapadają w postępowaniu.

I. Budowa ustawy

4. Przepisy merytoryczne:

2) szczegółowe:

c) proceduralne – sposób postępowania przed organami lub instytucjami

Przykład: *ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska*

Art. 95. 1. Na obszarze, na którym istnieje przekroczenie dopuszczalnego poziomu substancji w powietrzu, w odniesieniu do zakładów, gdzie jest eksploatowana instalacja (...) marszałek województwa może, w drodze decyzji, nałożyć na podmiot korzystający ze środowiska, który prowadzi działalność powodującą wprowadzanie substancji do powietrza, obowiązek prowadzenia pomiarów poziomów tej substancji w powietrzu.

2. W przypadku, o którym mowa w ust. 1, podmiot obowiązany jest przechowywać wyniki pomiarów przez 5 lat od zakończenia roku kalendarzowego, którego dotyczą.

3. Postępowanie w przedmiocie wydania decyzji, o której mowa w ust. 1, wszczyna się z urzędu.

I. Budowa ustawy

4. Przepisy merytoryczne:

2) szczegółowe:

c) proceduralne – strony i inni uczestnicy postępowania

Przykład: *ustawa z dnia 1 lipca 2011 r. o samorządzie pielęgniarek i położnych*

Art. 39. 1. Stronami postępowania w przedmiocie odpowiedzialności zawodowej pielęgniarek i położnych są pokrzywdzony oraz osoba obwiniona.

2. W postępowaniu przed sądem pielęgniarek i położnych stroną jest również rzecznik odpowiedzialności zawodowej albo jego zastępca.

3. W postępowaniu w przedmiocie odpowiedzialności zawodowej zastępca rzecznika odpowiedzialności zawodowej wykonuje prawa i obowiązki rzecznika odpowiedzialności zawodowej.

I. Budowa ustawy

4. Przepisy merytoryczne:

2) szczegółowe:

c) proceduralne – rodzaje rozstrzygnięć, które zapadają w postępowaniu

Przykład: *ustawa z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce*

Art. 72. 1. Postępowanie w sprawie przyjęcia na studia może prowadzić komisja.

2. Przyjęcie na studia następuje w drodze wpisu na listę studentów.

3. Odmowa przyjęcia na studia następuje w drodze decyzji administracyjnej. W przypadku, o którym mowa w ust. 1, decyzję podpisuje przewodniczący komisji.

4. Od decyzji komisji przysługuje odwołanie do rektora.

5. Wyniki postępowania w sprawie przyjęcia na studia są jawne.

I. Budowa ustawy

4. Przepisy merytoryczne:

2) szczegółowe:

c) proceduralne – zasady i tryb ponoszenia opłat i kosztów postępowania

Przykład: *ustawa z dnia 15 lipca 2020 r. o systemach homologacji typu UE i nadzoru rynku silników spalinowych przeznaczonych do maszyn mobilnych nieporuszających się po drogach*

Art. 23. 1. Za wydanie świadectwa homologacji typu UE, zmianę świadectwa homologacji typu UE oraz za wydanie duplikatu dokumentów, o których mowa w art. 14 ust. 1, są pobierane opłaty w wysokości:

- 1) 800 zł – za wydanie świadectwa homologacji typu UE;
- 2) 400 zł – za zmianę świadectwa homologacji typu UE;
- 3) 65 zł – za wydanie duplikatu dokumentów, o których mowa w art. 14 ust. 1. (...)

Art. 30. Koszty badań wymaganych do wydania zezwoleń, o których mowa w art. 24 ust. 1 pkt 1 i 2, pokrywa wnioskodawca.

I. Budowa ustawy

4. Przepisy merytoryczne:

2) szczegółowe:

c) proceduralne – zasady i tryb wykonania rozstrzygnięć

Przykład: *ustawa z dnia 9 października 2015 r. o wsparciu kredytobiorców, którzy zaciągnęli kredyt mieszkaniowy i znajdują się w trudnej sytuacji finansowej*

Art. 17a. (...) 3. Należności z tytułu wpłat, o których mowa w art. 16a ust. 1, podlegają egzekucji w trybie przepisów ustawy z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji (Dz. U. z 2020 r. poz. 1427, z późn. zm.). (...)

I. Budowa ustawy

4. Przepisy merytoryczne:

2) szczegółowe:

d) o karach pieniężnych i karne

[§ 28 ZTP] Przepisy karne zamieszcza się tylko w przypadku, gdy naruszenie przepisów ustawy nie kwalifikuje się jako naruszenie przepisów Kodeksu karnego, Kodeksu karnego skarbowego lub Kodeksu wykroczeń, a czyn wymagający zagrożenia karą jest związany tylko z treścią tej ustawy.

W § 75–81 ZTP wyrażono szczegółowe zasady dotyczące sposobu formułowania przepisów karnych dotyczące:

- wyczerpującego określania wszystkich znamion czynu zabronionego,
- korzystania z ustalonego wzorca konstrukcyjnego przepisu,
- unikania odesłań do innych przepisów.

Przystępując do opracowania przepisów karnych mieć na uwadze regulacje o charakterze podstawowym (w szczególności zasady ponoszenia odpowiedzialności karnej, katalog kar i środków karnych, a także zasady ich wymierzania, zasady ograniczające odpowiedzialność sprawcy i inne) przewidziane w kodeksie karnym.

I. Budowa ustawy

4. Przepisy merytoryczne:

2) szczegółowe:

d) o karach pieniężnych i karne

Przykład: *ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska*

Art. 360. Kto nie wykonuje decyzji:

- 1) o wstrzymaniu działalności, wydanej na podstawie art. 364,
- 2) o wstrzymaniu oddania do użytkowania lub zakazu użytkowania obiektu budowlanego, zespołu obiektów, instalacji lub urządzenia, wydanej na podstawie art. 365, 367 lub 368,
- 3) o zakazie produkcji, sprowadzania z zagranicy lub wprowadzania do obrotu produktów niespełniających wymagań ochrony środowiska, wydanej na podstawie art. 370,
- 4) nakazującej usunięcie w określonym terminie stwierdzonych uchybień lub wstrzymującej uruchomienie albo użytkowanie zakładu, instalacji, w tym magazynu lub jakiegokolwiek ich części, wydanej na podstawie art. 373 ust. 1,
podlega karze aresztu albo ograniczenia wolności, albo grzywny.

I. Budowa ustawy

4. Przepisy merytoryczne:

2) szczegółowe:

d) o karach pieniężnych i karne

[§ 81a ZTP] W przepisach o karach pieniężnych określa się w sposób wyczerpujący okoliczności powstania odpowiedzialności, podmiot uprawniony do nałożenia kary pieniężnej oraz wysokość tej kary. Przepis o karze pieniężnej formułuje się w sposób pozwalający na jednoznaczne ustalenie wysokości kary albo określenie granic, w których ustala się jej wysokość. W przypadku gdy przepis o karze pieniężnej wyznacza granice wysokości tej kary, określa się także przesłanki, którymi powinien kierować się podmiot uprawniony do nałożenia kary pieniężnej, ustalając jej wysokość.

Do przepisów o karach pieniężnych stosuje się odpowiednio § 75, § 76, § 78, § 79 ust. 4 oraz § 80 ZTP dotyczące przepisów karnych.

Przystępując do opracowania przepisów o karach pieniężnych należy przede wszystkim pamiętać o regulacjach przewidzianych w **dziale IVa ustawy – z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego zatytułowanym Administracyjne kary pieniężne.**

I. Budowa ustawy

4. Przepisy merytoryczne:

2) szczegółowe:

d) o karach pieniężnych i karne

Przykład: *ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej*

Art. 130. 1. Kto nie realizuje zaleceń pokontrolnych - podlega karze pieniężnej w wysokości od 500 do 12 000 zł.

2. Kto bez zezwolenia prowadzi placówkę zapewniającą całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku, w której przebywa:

1) nie więcej niż 10 osób - podlega karze pieniężnej w wysokości 10 000 zł;

2) od 11 do 20 osób - podlega karze pieniężnej w wysokości 20 000 zł;

3) powyżej 20 osób - podlega karze pieniężnej w wysokości 30 000 zł.

3. W przypadku prowadzenia bez zezwolenia przez jeden podmiot więcej niż jednej placówki, o której mowa w ust. 2, karę wymierza się osobno za każdą z placówek.

I. Budowa ustawy
5. Przepisy zmieniające

[§ 82 ZTP] Przepisy zmieniające to określenie grupy przepisów, których celem jest:

- 1) uchylenie niektórych przepisów danego aktu normatywnego,
- 2) zastąpienie niektórych przepisów przepisami o innej treści lub brzmieniu,
- 3) dodanie do aktu normatywnego nowych przepisów.

Szczegółowe reguły dotyczące formułowania przepisów zmieniających określają § 82–97 ZTP zawarte w dziale II ZTP zatytułowanym Zmiana (nowelizacja) ustawy, które mają odpowiednie zastosowanie do pozostałych rodzajów aktów normatywnych.

W przypadku ustawy przepisy zmienia się odrębną ustawą zmieniającą albo przepisem zmieniającym zamieszczonym w innej ustawie [§ 83 ZTP]. Natomiast zmiana rozporządzenia może nastąpić wyłącznie odrębnym rozporządzeniem zmieniającym.

I. Budowa ustawy
5. Przepisy zmieniające

Uchylenie przepisu formułuje się według wzoru:

„**W ustawie ...** (tytuł ustawy) **w art. ...** (oznaczenie jednostki systematyzacyjnej) **uchyla się art. ...** (wskazanie uchylanego przepisu)”

np.

„Art. 4. **W ustawie** z dnia 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela (Dz. U. z 2016 r. poz. 1379) wprowadza się następujące zmiany:

(...)

10) w art. 85x w ust. 1 **uchyla się pkt 1,**”

I. Budowa ustawy
5. Przepisy zmieniające

Nadanie nowej treści (nowego brzmienia) **całemu** przepisowi formułuje się według wzoru:

„**W ustawie ... w art. ...** (oznaczenie jednostki systematyzacyjnej) **art. ...** (oznaczenie zmienianego przepisu) **otrzymuje brzmienie: „...”** (wskazanie nowej treści przepisu)”

np.

„**Art. 19.** W ustawie z dnia 20 października 1994 r. o specjalnych strefach ekonomicznych (Dz. U. z 2015 r. poz. 282 oraz z 2016 r. poz. 1020, 1206 i 2260) w art. 8 w ust. 1 w pkt 6 **lit. a otrzymuje brzmienie:**

a) ze szkołami ponadpodstawowymi, o których mowa w art. 18 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (Dz. U. z 2017 r. poz. 59),”.

I. Budowa ustawy

5. Przepisy zmieniające

Nadanie nowej treści (nowego brzmienia) przepisowi polegające na:

- zastąpieniu,
- dodaniu,
- skreśleniu

– niektórych wyrazów (lub znaków interpunkcyjnych) formułuje się według wzoru:

W ustawie ... (tytuł ustawy) w art. ... (oznaczenie jednostki systematyzacyjnej):

- **wyrazy „...” zastępuje się wyrazami „...”**
- **po wyrazach „...” dodaje się wyrazy „...”**
- **skreśla się wyrazy „...”**

I. Budowa ustawy

5. Przepisy zmieniające

np.

Art. 3. W ustawie z dnia 26 czerwca 1974 r. - Kodeks pracy (Dz. U. z 2016 r. poz. 1666, 2138 i 2255) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 191:

- a) w § 1 w pkt 1 **wyraz „gimnazjum” zastępuje się wyrazami „ośmioletnią szkołę podstawową”,**
- b) w § 5:
 - w pkt 1 **wyraz „gimnazjum” zastępuje się wyrazami „ośmioletniej szkoły podstawowej”,**
 - w pkt 3 **wyraz „gimnazjum” zastępuje się wyrazami „ośmioletnią szkołę podstawową”,**
 - w pkt 4 **wyraz „gimnazjum” zastępuje się wyrazami „ośmioletniej szkoły podstawowej”;**

2) w art. 197 w § 2:

- a) w pkt 1 **wyrazy „szkoły podstawowej i gimnazjum” zastępuje się wyrazami „ośmioletniej szkoły podstawowej”,**
- b) w pkt 2 **wyraz „ponadgimnazjalnej” zastępuje się wyrazem „ponadpodstawowej”.**

I. Budowa ustawy

5. Przepisy zmieniające

np. **Art. 1.** W ustawie z dnia 30 czerwca 2000 r. – Prawo własności przemysłowej (Dz. U. z 2001 r. Nr 49, poz. 508 i z 2002 r. Nr 74, poz. 767) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 6 w ust. 1 **po wyrazie „patenty” dodaje się wyrazy „oraz dodatkowe prawa ochronne”;**
- 2) w art. 24 na końcu zdania kropkę zastępuje się przecinkiem i dodaje się wyrazy „bez względu na dziedzinę techniki.” (...)
- 18) w art. 227 **po wyrazach „informacji o udzieleniu patentu,” dodaje się wyrazy „dodatkowego prawa ochronnego,”;**
- 19) w art. 228 w ust. 1 **po wyrazach „o udzielonych patentach,” dodaje się wyrazy „dodatkowych prawach ochronnych,”;**
- 20) w art. 231 w ust. 1 **po wyrazach „Dokumenty stwierdzające udzielenie patentu,” dodaje się wyrazy „dodatkowego prawa ochronnego,”;**
- 21) w art. 232:
 - a) w ust. 1 **po wyrazach „O udzielonych patentach,” dodaje się wyrazy „dodatkowych prawach ochronnych,”;**
 - b) w ust. 3 **po wyrazach „o wygaśnięciu patentu,” dodaje się wyrazy „dodatkowego prawa ochronnego,”;**

I. Budowa ustawy

5. Przepisy zmieniające

np.

Art. 15. W ustawie z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2016 r. poz. 1943, 1954, 1985 i 2169) wprowadza się następujące zmiany:

(...)

16) w art. 10:

a) w ust. 1 po wyrazach „szkoły podstawowej” **skreśla się przecinek oraz wyraz „gimnazjum”**,

b) w ust. 2 po wyrazach „szkoły podstawowej dla dorosłych” **skreśla się przecinek oraz wyrazy „gimnazjum dla dorosłych”**, (...)

32) **skreśla się** użyte w art. 22ac w ust. 1, w art. 22ae w ust. 2, w art. 22ak w ust. 1, w art. 85b w ust. 2 i 5 oraz w art. 90 w ust. 1, w różnej liczbie i różnym przypadku, **wyrazy „i gimnazjum”**; (...)

35) w art. 22af w ust. 1, w art. 22ah w ust. 1 i 8 we wprowadzeniu do wyliczenia, w art. 22ai w ust. 1 we wprowadzeniu do wyliczenia i ust. 2 oraz w art. 22al **skreśla się wyrazy „lub gimnazjum”**;

I. Budowa ustawy
5. Przepisy zmieniające

Dodanie do aktu normatywnego **nowego przepisu** formułuje się według wzoru:

„**W ustawie ... po art. ...** (oznaczenie jednostki systematyzacyjnej*) **dodaje się art. ...** (oznaczenie nowego przepisu) **w brzmieniu „...”** (wskazanie treści nowego przepisu)”

np.

„b) **po** ust. 2c **dodaje się** ust. 2d **w brzmieniu:**

„2d. W ramach zajęć i czynności, o których mowa w ust. 2 pkt 2, nauczyciel nie prowadzi zajęć świetlicowych oraz zajęć z zakresu pomocy psychologiczno-pedagogicznej.”,

*Jeżeli dodawany ustęp, punkt, litera, tiret jest ostatnią jednostką systematyzacyjną w zakresie danego przepisu (artykułu, paragrafu), to przed podaniem oznaczenia jednostki wyrazu „po” nie dodaje się.

I. Budowa ustawy

5. Przepisy zmieniające

Przykład: *ustawa z dnia 20 lipca 2018 r. o zmianie ustawy o Służbie Ochrony Państwa*

Art. 1. W ustawie z dnia 8 grudnia 2017 r. o Służbie Ochrony Państwa (Dz. U. z 2018 r. poz. 138, 650, 730 i 1544) **wprowadza się następujące zmiany:**

1) w art. 162:

a) ust. 5 **otrzymuje brzmienie:**

„5. Łączna wysokość dodatku specjalnego oraz dodatku uzasadnionego szczególnymi kwalifikacjami, warunkami lub miejscem pełnienia służby nie może przekroczyć 75% uposażenia zasadniczego.”,

c) po ust. 8 **dodaje się** ust. 8a w brzmieniu:

„8a. Funkcjonariuszowi przyjętemu do służby albo przeniesionemu do służby wysokość dodatku specjalnego ustala się na okres od dnia przyjęcia do służby albo przeniesienia do służby do dnia 31 lipca najwcześniej następującego po dniu przyjęcia do służby albo przeniesienia do służby.”,

d) w ust. 10 i 12 **skreśla się** wyraz „sześciomiesięcznego”,

e) w ust. 11 wyrazy „sześciomiesięcznego okresu” **zastępuje się wyrazami** „ , okresu, na który został ustalony”;

2) w art. 390 ust. 1 **otrzymuje brzmienie:** (...)

I. Budowa ustawy

6. Przepisy epizodyczne

[§ 29a ZTP]

W przepisach epizodycznych zamieszcza się regulacje, które wprowadzają odstępstwa od określonych przepisów, a których okres obowiązywania jest wyraźnie określony.

Okres obowiązywania regulacji określa się w szczególności przez:

1. wymienienie roku kalendarzowego albo lat kalendarzowych;
2. oznaczenie początku i końca obowiązywania regulacji, wyrażone dniami oznaczonymi kalendarzowo;
3. wskazanie liczby dni, tygodni, miesięcy albo lat, które upływają od dnia wejścia w życie ustawy albo jej poszczególnych przepisów.

I. Budowa ustawy

6. Przepisy epizodyczne

Co do zasady przyjmuje się, że przepisy epizodyczne to **regulacje merytoryczne**, które mają wyraźnie wskazany okres w jakim obowiązują (są tymczasowe). Istnieje jednak możliwość określenia np. **epizodycznej regulacji przejściowej** (jeżeli wprowadzone zostanie tymczasowe odstępstwo od ustanowionej, bezterminowej regulacji).

Przepisy epizodyczne należy zamieszczać po przepisach zmieniających (zgodnie z § 15 pkt 3a ZTP), jako oddzielną grupę przepisów, jednakże w praktyce można spotkać różne rozwiązania, w tym zamieszczanie regulacji epizodycznej bezpośrednio obok „podstawowej” merytorycznej regulacji.

I. Budowa ustawy

6. Przepisy epizodyczne

Przy wyborze właściwego umiejscowienia regulacji epizodycznej należy uwzględnić również zapewnienie większej zrozumiałości i czytelności przepisów aktu normatywnego, a także rozwiązania, które miały zastosowanie w dotychczas obowiązujących przepisach – w przypadku ustawy zmieniającej (nowelizacji).

Ponadto, w przypadku nowelizacji, co do zasady zaleca się dodawanie regulacji epizodycznej bezpośrednio do przepisów nowelizowanych ustaw (za pomocą przepisów zmieniających), nie zaś pozostawiania tej regulacji wśród przepisów „własnych” tej nowelizacji. W odmiennym przypadku utrudniona będzie identyfikacja obowiązujących w danym czasie przepisów przez ich adresatów.

I. Budowa ustawy

6. Przepisy epizodyczne

Przykład: *ustawa z dnia 31 lipca 1981 r. o wynagrodzeniu osób zajmujących kierownicze stanowiska państwowe*

Art. 1. (...) 2. W 1997 r. wynagrodzenie Prezydenta ustala się w wysokości wynagrodzenia przysługującego Prezydentowi w grudniu 1996 r.

3. W 2002 r. wynagrodzenie Prezydenta ustala się w wysokości wynagrodzenia przysługującego Prezydentowi w grudniu 2001 r.

4. W 2003 r. wynagrodzenie Prezydenta ustala się w wysokości wynagrodzenia przysługującego Prezydentowi w grudniu 2002 r.

5. Za okres od dnia 1 marca 2009 r. do dnia 31 grudnia 2009 r. wynagrodzenie Prezydenta ustala się w wysokości wynagrodzenia przysługującego Prezydentowi w grudniu 2008 r.

6. W 2010 r. miesięczne wynagrodzenie Prezydenta ustala się w wysokości wynagrodzenia przysługującego Prezydentowi w grudniu 2008 r.

7. W 2011 r. miesięczne wynagrodzenie Prezydenta ustala się w wysokości wynagrodzenia przysługującego Prezydentowi w grudniu 2008 r.

I. Budowa ustawy

6. Przepisy epizodyczne

[§ 29b ust. 2 i 3 ZTP]

Początku i końca obowiązywania regulacji epizodycznej **nie uzależnia się** od wystąpienia **zdarzenia przyszłego**, chyba że jest to konieczne ze względu na zakres regulacji ustawy albo jej poszczególnych przepisów, a termin wystąpienia zdarzenia przyszłego można ustalić w sposób niebudzący wątpliwości i zostanie on urzędowo podany do wiadomości publicznej.

Ustawa powinna określać **formę** urzędowego podania do wiadomości publicznej terminu wystąpienia zdarzenia przyszłego oraz **organ** właściwy do dokonania tej czynności.

I. Budowa ustawy

6. Przepisy epizodyczne

Przykład: *ustawa z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (w brzmieniu sprzed i po nowelizacji)*

Art. 4ha. 1. W okresie ogłoszenia stanu zagrożenia epidemicznego albo stanu epidemii pracownicy i inne osoby zatrudnione, poddane obowiązkowej izolacji w warunkach domowych, mogą, za zgodą pracodawcy albo zatrudniającego, świadczyć w trybie pracy zdalnej pracę określoną w umowie i otrzymywać z tego tytułu wynagrodzenie. (...)

Art. 4ha. 1. W okresie ogłoszenia stanu zagrożenia epidemicznego albo stanu epidemii **z powodu COVID-19** pracownicy i inne osoby zatrudnione, poddane obowiązkowej izolacji w warunkach domowych, mogą, za zgodą pracodawcy albo zatrudniającego, świadczyć w trybie pracy zdalnej pracę określoną w umowie i otrzymywać z tego tytułu wynagrodzenie. (...)

I. Budowa ustawy

6. Przepisy epizodyczne

Przepisy epizodyczne mogą być także zamieszczone w **odrębnej** ustawie ([ustawie epizodycznej](#)). W takim przypadku regulacje te zamieszcza się jako przepisy merytoryczne.

Przykłady:

USTAWA

z dnia 29 września 2021 r.

o rekompensacie w związku z wprowadzeniem stanu wyjątkowego na obszarze części województwa podlaskiego oraz części województwa lubelskiego w **2021 r.**

USTAWA

z dnia 17 listopada 2021 r.

o rekompensacie dochodów utraconych przez gminy w **2018 r.** w związku ze zmianą zakresu opodatkowania elektrowni wiatrowych

I. Budowa ustawy

7. Przepisy przejściowe

[§ 30 ust. 1 ZTP]

W przepisach przejściowych reguluje się wpływ nowej albo znowelizowanej ustawy na stosunki powstałe pod działaniem ustawy albo ustaw dotychczasowych bez względu na to, czy do tych stosunków zamierza się stosować (1) przepisy dotychczasowe, (2) przepisy nowe czy (3) przepisy regulujące ten wpływ w sposób odmienny od przepisów dotychczasowych i przepisów nowych.

I. Budowa ustawy

7. Przepisy przejściowe

Konieczność rozważenia dodania do projektowanego aktu normatywnego przepisów o charakterze przejściowym jest uwarunkowana wystąpieniem tzw. sytuacji przejściowej (intertemporalnej).

Z sytuacją przejściową mamy do czynienia w przypadku, gdy **nowe prawo będzie miało zastosowanie do stosunków prawnych, które powstały pod rządami regulacji dotychczasowej i które trwają w dniu wejścia w życie tego nowego prawa** (np. gdy sprawa wszczęta na podstawie wniosku złożonego zgodnie z dotychczasowymi przepisami nie została rozstrzygnięta przed wejściem w życie nowego prawa).

Sytuacja intertemporalna może również wystąpić w przypadku, gdy **wejście w życie nowego prawa powoduje ustanie dotychczasowych stosunków prawnych.**

I. Budowa ustawy

7. Przepisy przejściowe

[§ 30 ust. 2 ZTP] W przepisach przejściowych rozstrzyga się w szczególności:

- 1) **sposób zakończenia postępowań będących w toku** (wszczętych w czasie obowiązywania dotychczasowych przepisów i niezakończonych ostatecznie do dnia ich uchylecia albo zmiany), **skuteczność czynności dokonanych w postępowaniu** oraz organy lub instytucje właściwe do zakończenia postępowania i terminy przekazania im spraw;
- 2) **czy i w jakim zakresie utrzymuje się czasowo w mocy instytucje prawne zniesione przez nowe przepisy;**
- 3) **czy zachowuje się uprawnienia i obowiązki oraz kompetencje** powstałe w czasie obowiązywania uchylanych albo wcześniej uchylonych przepisów oraz czy skuteczne są czynności dokonane w czasie obowiązywania tych przepisów; sprawy te reguluje się tylko w przypadku, gdy nie chce się zachować powstałych uprawnień, obowiązków lub kompetencji albo chce się je zmienić albo też gdy chce się uznać dokonane czynności za bezskuteczne;
- 4) **czy i w jakim zakresie stosuje się nowe przepisy do uprawnień, obowiązków, kompetencji oraz czynności**, o których mowa w pkt 3;
- 5) **czy i w jakim zakresie utrzymuje się czasowo w mocy przepisy wykonawcze** wydane na podstawie dotychczasowych przepisów upoważniających.

I. Budowa ustawy

7. Przepisy przejściowe – sposób zakończenia postępowań będących w toku

Przykład: *ustawa z dnia 17 listopada 2021 r. o zmianie ustawy o pomocy społecznej*

Art. 2. Do spraw wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy **stosuje się** przepisy ustawy zmienianej w art. 1, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą.

Przykład: *Ustawa z dnia 15 kwietnia 2021 r. o zmianie ustawy o pomocy społecznej oraz ustawy o zmianie ustawy o pomocy społecznej oraz ustawy o ochronie zdrowia psychicznego*

Art. 12. Do wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy **postępowań prowadzonych przez organy pierwszej i drugiej instancji** w sprawie wymierzenia kar pieniężnych:

- 1) za nierealizowanie zaleceń pokontrolnych **stosuje się** przepis art. 130 ust. 1,
 - 2) za prowadzenie bez zezwolenia placówek zapewniających całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku **stosuje się** przepisy art. 130 ust. 2, 4 i 4a
- ustawy zmienianej w art. 1, w brzmieniu dotychczasowym.

I. Budowa ustawy

7. Przepisy przejściowe – utrzymanie instytucji

Przykład: *ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej*

Art. 234. 1. Zawodowe niespokrewnione z dzieckiem **wielodzietne rodziny zastępcze** działające na podstawie przepisów dotychczasowych **funkcjonują do czasu wygaśnięcia lub rozwiązania umowy** zawartej na podstawie przepisów dotychczasowych, nie dłużej jednak niż przez okres 3 lat od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.

2. Przed upływem terminu, o którym mowa w ust. 1, starosta zawiera z zawodową niespokrewnioną z dzieckiem wielodzietną rodziną zastępczą, na jej wniosek, **umowę o pełnienie funkcji rodziny zastępczej zawodowej lub prowadzenie rodzinnego domu dziecka**, uwzględniając warunki określone niniejszą ustawą.

I. Budowa ustawy

7. Przepisy przejściowe – zachowanie uprawnień

Przykład: *ustawa z dnia 27 października 2017 r. o finansowaniu zadań oświatowych* (W przypadku zniesienia uprawnień przewidzianych w art. 54 ust. 1 lub 4, art. 56 lub art. 60 ustawy zmienianej w art. 76.)

Art. 135. Nauczyciel, nauczyciel będący emerytem, rencistą lub nauczycielem pobierającym nauczycielskie świadczenie kompensacyjne, który do dnia 1 stycznia 2018 r. **korzystał z uprawnień** określonych w art. 54 ust. 1 lub 4, art. 56 lub art. 60 ustawy zmienianej w art. 76, w brzmieniu obowiązującym przed dniem 1 stycznia 2018 r., **zachowuje te uprawnienia** do końca okresu, na jaki zostały mu one przyznane.

I. Budowa ustawy

7. Przepisy przejściowe – skuteczność czynności

Przykład: *ustawa z dnia 10 lipca 2015 r. o Agencji Mienia Wojskowego*

Art. 135. 1. Postępowania egzekucyjne wszczęte i niezakończone przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, po dniu jej wejścia w życie prowadzone są przez dyrektorów oddziałów regionalnych Agencji.

2. **Czynności** podjęte przez dyrektora oddziału regionalnego Wojskowej Agencji Mieszkaniowej, o której mowa w art. 120 ust. 1 pkt 1, w postępowaniu, o którym mowa w ust. 1, **zachowują ważność.**

Przykład: *ustawa z dnia 15 września 2022 r. o medycynie laboratoryjnej*

Art. 161. (...) 3. Do spraw wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy prawomocnym orzeczeniem w zakresie odpowiedzialności zawodowej stosuje się przepisy niniejszej ustawy, o ile przepisy dotychczasowe nie są dla obwinionego korzystniejsze.

4. **Czynności** w sprawach, o których mowa w ust. 3, **dokonane na podstawie przepisów dotychczasowych są skuteczne.**

I. Budowa ustawy

7. Przepisy przejściowe – ważność dokumentów

Przykład: *ustawa z dnia 8 grudnia 2017 r. o Służbie Ochrony Państwa*

Art. 383. Dotychczasowe **legitymacje służbowe** wydane funkcjonariuszom BOR przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy **zachowują ważność do czasu wydania nowych**, jednak nie dłużej niż przez okres 12 miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.

Przykład: *ustawa z dnia 17 grudnia 2021 r. o ustanowieniu „Programu modernizacji Policji, Straży Granicznej, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Ochrony Państwa w latach 2022–2025”, o ustanowieniu „Programu modernizacji Służby Więziennej w latach 2022–2025” oraz o zmianie ustawy o Policji i niektórych innych ustaw*

Art. 26. **Ekspertyzy, opinie i inne dokumenty** wydane przez instytut badawczy – Centralne Laboratorium Kryminalistyczne Policji **zachowują ważność** na okres, na jaki zostały wydane.

I. Budowa ustawy

7. Przepisy przejściowe – utrzymanie w mocy aktu wykonawczego (rozporządzenia)

Szczególnym rodzajem przepisu przejściowego jest **przepis o utrzymaniu w mocy dotychczasowych przepisów wykonawczych** (rozporządzeń wydanych na podstawie ustawy).

[§ 32 ust. 1 i 2 ZTP]

Powyższy rodzaj przepisów można wprowadzić w przypadku jeżeli:

- 1) uchyla się ustawę, na podstawie której wydano akt wykonawczy, albo uchyla się przepis ustawy upoważniający do wydania aktu wykonawczego;
- 2) zmienia się treść przepisu upoważniającego do wydania aktu wykonawczego w ten sposób, że zmienia się **(1) rodzaj aktu wykonawczego, (2) zakres spraw przekazanych do uregulowania aktem wykonawczym lub (3) wytyczne dotyczące treści tego aktu.**

I. Budowa ustawy

7. Przepisy przejściowe – utrzymanie w mocy aktu wykonawczego (rozporządzenia)

**W wymienionych przypadkach przyjmuje się,
że obowiązujący dotychczas akt wykonawczy**

(wydany na podstawie odpowiednio uchylonej ustawy upoważniającej, uchylonego albo zmienionego przepisu upoważniającego do jego wydania)

traci moc obowiązującą

(odpowiednio z dniem wejścia w życie ustawy uchylającej, przepisu uchylającego albo zmieniającego przepis upoważniający do jego wydania).

I. Budowa ustawy

7. Przepisy przejściowe – utrzymanie w mocy aktu wykonawczego (rozporządzenia)

1. W § 32 ust. 2 ZTP nie sformułowano wprost dyrektywy techniki prawodawczej, lecz jedynie przypomniano bardzo doniosłą **regułę walidacyjną**;
2. Przepis § 32 ust. 2 ZTP nie ma charakteru normatywnego;
3. Sformułowanie „Jeżeli zmienia się treść przepisu upoważniającego do wydania aktu wykonawczego” odnosi się nie tylko do nowelizacji przepisu upoważniającego do wydania rozporządzenia, powodującej zmianę zakresu spraw przekazanych do uregulowania tym aktem wykonawczym lub wytycznych dotyczących jego treści, lecz także do sytuacji, w której **zmiana** tego zakresu lub wytycznych następuje **„pośrednio”**, tj. na skutek zmiany przepisów merytorycznych ustawy, do których odsyła przepis upoważniający.

I. Budowa ustawy

7. Przepisy przejściowe – utrzymanie w mocy aktu wykonawczego (rozporządzenia)

[§ 33 ust. 1 pkt 1 i 2 ZTP]

Utrzymanie w mocy dotychczasowych przepisów wykonawczych formułuje się według wzoru:

1) w przypadku zachowywania czasowo w mocy aktu wykonawczego wydanego na podstawie uchylanego przepisu upoważniającego:

„Dotychczasowe przepisy wykonawcze wydane na podstawie art. ... ustawy, o której mowa w art. ... (artykuł uchylający dotychczasową ustawę), zachowują moc do dnia wejścia w życie przepisów wykonawczych wydanych na podstawie art. ... niniejszej ustawy, jednak nie dłużej niż... (oznaczenie dnia albo okresu wyrażonego w miesiącach).”;

2) w przypadku zachowywania czasowo w mocy aktu wykonawczego wydanego na podstawie zmienianego przepisu upoważniającego:

„Dotychczasowe przepisy wykonawcze wydane na podstawie art. ... ustawy zmienianej w art. ... (artykuł wprowadzający zmiany w dotychczasowej ustawie), zachowują moc do dnia wejścia w życie przepisów wykonawczych wydanych na podstawie art. ... ustawy zmienianej w art. ... (artykuł wprowadzający zmiany w dotychczasowej ustawie), w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, jednak nie dłużej niż... (oznaczenie dnia albo okresu wyrażonego w miesiącach).”.

I. Budowa ustawy

7. Przepisy przejściowe – utrzymanie w mocy aktu wykonawczego (rozporządzenia)

Przykład: ustawa z dnia 4 października 2018 r. o produktach kosmetycznych

Art. 63. Dotychczasowe przepisy wykonawcze wydane na podstawie art. 13 ust. 3 ustawy uchylanej w art. 64 zachowują moc do dnia wejścia w życie przepisów wykonawczych wydanych na podstawie art. 25 ust. 3, jednak nie dłużej niż przez 12 miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.

Przykład: ustawa z dnia 2 grudnia 2016 r. o zmianie ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym oraz niektórych innych ustaw

Art. 8. Dotychczasowe przepisy wykonawcze wydane na podstawie art. 96a ustawy zmienianej w art. 1 zachowują moc do dnia wejścia w życie przepisów wykonawczych wydanych na podstawie art. 96a ustawy zmienianej w art. 1, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, jednak nie dłużej niż do dnia 30 czerwca 2017 r.

I. Budowa ustawy

7. Przepisy przejściowe – utrzymanie w mocy aktu wykonawczego (rozporządzenia)

[§ 32 ust. 3 ZTP]

Jeżeli zmiana treści przepisu upoważniającego polega na tym, że **zmienia się organ upoważniony** do wydania aktu wykonawczego, przyjmuje się, że **taki akt zachowuje moc obowiązującą**; w takim przypadku organem upoważnionym do zmiany lub uchylecia aktu wykonawczego wydanego na podstawie zmienionego przepisu upoważniającego jest organ wskazany w zmienionym upoważnieniu.

Przykład (budzący wątpliwości): ustawa z dnia 15 września 2017 r. o Narodowym Instytucie Wolności – Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego

Art. 39. W ustawie z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2016 r. poz. 1817 i 1948 oraz z 2017 r. poz. 60 i 573) wprowadza się następujące zmiany: (...) 4) użyte w art. 10a w ust. 6 i w art. 23 w ust. 5 we wprowadzeniu do wyliczenia wyrazy „w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw zabezpieczenia społecznego” zastępuje się wyrazami „w porozumieniu z Przewodniczącym Komitetu”; (...)

I. Budowa ustawy

7. Przepisy przejściowe – utrzymanie w mocy aktu wykonawczego (rozporządzenia)

Przykład cd. **(budzący wątpliwości):**

Art. 47. Dotychczasowe przepisy wykonawcze wydane na podstawie **art. 10a ust. 6**, art. 19, art. 19a ust. 7d, **art. 23 ust. 5** i 8, art. 27a ust. 10, art. 27ab ust. 6, art. 27c ust. 3, art. 33b oraz art. 40 **ustawy zmienianej w art. 39** zachowują moc do dnia wejścia w życie przepisów wykonawczych wydanych na podstawie **art. 10a ust. 6**, art. 19, art. 19a ust. 7d, **art. 23 ust. 5** i 8, art. 27a ust. 10, art. 27ab ust. 6, art. 27c ust. 3, art. 33b oraz art. 40 **ustawy zmienianej w art. 39**, w brzmieniu nadanym **niniejszą ustawą**, nie dłużej jednak niż przez 12 miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.

I. Budowa ustawy

8. Przepisy dostosowujące (rozdzielenie)

1. Przepisy **przejsciowe** dotyczĄ zazwyczaj kwestii zwiĄzanych z funkcjonowaniem przepisów materialnych bĄdź proceduralnych.
2. Przepisy **dostosowujĄce** dotyczĄ najczĘściej kwestii zwiĄzanych z wejściem w życie przepisów ustrojowych.
3. Przepisy dostosowujĄce od przepisów przejściowych odróżnia to, że: a. dotyczĄ działalności indywidualnie określonych organów lub instytucji (co nie znaczy jednak, że mają charakter indywidualny), b. przeważnie nakazujĄ pewne zachowania o charakterze jednorazowym, niepowtarzalnym.

I. Budowa ustawy

8. Przepisy dostosowujące

Celem wprowadzenia regulacji o charakterze dostosowującym, jest:

- 1) przygotowanie adresatów nowych przepisów do funkcjonowania w nowej sytuacji prawnej (zarówno podmiotów stosujących te przepisy, jak i podmiotów, których funkcjonowanie jest regulowane);
- 2) zapewnienia odpowiedniego wdrożenia nowych przepisów prawa w sposób niebudzący wątpliwości co do sposobu realizacji praw i obowiązków określonych podmiotów (w tym dokonania określonych aktów lub czynności **po raz pierwszy**).

I. Budowa ustawy

8. Przepisy dostosowujące

[§ 35 ZTP]

1. W przepisach dostosowujących reguluje się sprawy związane z dostosowaniem do nowej albo znowelizowanej ustawy jej adresatów, w tym organów lub instytucji, w szczególności:

1) **utworzenie** organów lub instytucji;

2) **przekształcenie** organów lub instytucji w inne organy lub instytucje tworzone przez ustawę;

3) **zniesienie organów lub likwidację instytucji**;

4) **sposób powołania po raz pierwszy** organów lub instytucji tworzonych ustawą;

5) **sposób przekształcenia** organów lub instytucji utworzonych na podstawie dotychczasowej ustawy w organy lub instytucje tworzone przez ustawę;

6) **sposób zniesienia** organów lub likwidacji instytucji przez ustawę, zasady zagospodarowania ich **mienia** oraz uprawnienia i obowiązki ich dotychczasowych **pracowników**.

2. W przepisach dostosowujących można wyjątkowo wyznaczyć termin dostosowania organów lub instytucji do nowej albo znowelizowanej ustawy.

I. Budowa ustawy

8. Przepisy dostosowujące – utworzenie organów lub instytucji

Przykład: *ustawa z dnia 30 sierpnia 2019 r. o Państwowej Komisji do spraw wyjaśniania przypadków czynności skierowanych przeciwko wolności seksualnej i obyczajności wobec małoletniego poniżej lat 15*

Art. 50. **Tworzy się** Urząd Państwowej Komisji do spraw wyjaśniania przypadków czynności skierowanych przeciwko wolności seksualnej i obyczajności wobec małoletniego poniżej lat 15.

I. Budowa ustawy

8. Przepisy dostosowujące – utworzenie instytucji (przykłady budzące wątpliwości)

Przykład: *ustawa z dnia 12 kwietnia 2018 r. o rejestracji jachtów i innych jednostek pływających o długości do 24 m*

Art. 25. Tworzy się rejestr jachtów i innych jednostek pływających o długości do 24 m.

Przykład: *ustawa z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych*

Art. 35¹¹. 1. Tworzy się wykaz utworów niedostępnych w obrocie handlowym prowadzony w systemie teleinformatycznym, zwany dalej „wykazem utworów”. Wykaz utworów prowadzi minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego.

Przykład: *ustawa z dnia 22 listopada 2013 r. o systemie powiadamiania ratunkowego*

Art. 3. 1. Tworzy się system powiadamiania ratunkowego, zwany dalej „systemem”.

I. Budowa ustawy

8. Przepisy dostosowujące – przekształcenie organów lub instytucji

Przykład: *ustawa z dnia 11 września 2019 r. – Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo zamówień publicznych*

Art. 100. 1. Z dniem 1 stycznia 2021 r. Urząd Zamówień Publicznych, o którym mowa w art. 152 ust. 3 ustawy uchylanej w art. 89, staje się Urzędem Zamówień Publicznych, o którym mowa w art. 467 ust. 1 ustawy, o której mowa w art. 1.

Przykład: *ustawa z dnia 10 lipca 2015 r. o Agencji Mienia Wojskowego*

Art. 120. 1. Z dniem 1 października 2015 r. łączy się:

- 1) Wojskową Agencję Mieszkaniową utworzoną na podstawie ustawy z dnia 22 czerwca 1995 r. o zakwaterowaniu Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej;
- 2) Agencję Mienia Wojskowego utworzoną na podstawie ustawy z dnia 30 maja 1996 r. o gospodarowaniu niektórymi składnikami mienia Skarbu Państwa oraz o Agencji Mienia Wojskowego (Dz. U. z 2013 r. poz. 712 oraz z 2014 r. poz. 1146).

I. Budowa ustawy

8. Przepisy dostosowujące – zniesienie organów lub likwidacja instytucji

Przykład: *ustawa z dnia 9 listopada 2018 r. o zmianie niektórych ustaw w związku ze wzmocnieniem nadzoru nad rynkiem finansowym oraz ochrony inwestorów na tym rynku*

Art. 24. 1. Znosi się dotychczasową Komisję Nadzoru Finansowego.

2. Likwiduje się dotychczasowy Urząd Komisji Nadzoru Finansowego.

I. Budowa ustawy

8. Przepisy dostosowujące – sposób powołania po raz pierwszy organów lub instytucji

Przykład: ustawa z dnia 11 września 2019 r. – Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo zamówień publicznych

Art. 99. 1. Z dniem 1 stycznia 2021 r. **Prezes** Urzędu Zamówień Publicznych, o którym mowa w art. 152 ust. 1 ustawy uchylanej w art. 89, **staje się** Prezesem Urzędu Zamówień Publicznych, o którym mowa w art. 466 ust. 1 ustawy, o której mowa w art. 1.

2. Osoba, która została powołana na stanowisko Prezesa Urzędu Zamówień Publicznych, na podstawie ustawy uchylanej w art. 89, **pozostaje na stanowisku do czasu odwołania** przez ministra właściwego do spraw gospodarki, na podstawie art. 468 ust. 14 ustawy, o której mowa w art. 1.

I. Budowa ustawy

8. Przepisy dostosowujące – sposób powołania po raz pierwszy organów lub instytucji

Przykład: *ustawa z dnia 10 lipca 2015 r. o Agencji Mienia Wojskowego*

Art. 120. (...) 2. **Połączenie agencji**, o których mowa w ust. 1, **następuje przez przejęcie** Agencji Mienia Wojskowego przez Wojskową Agencję Mieszkaniową.

(...)

Art. 121. Wojskowa Agencja Mieszkaniowa **po połączeniu agencji**, o których mowa w art. 120 ust. 1, z dniem 1 października 2015 r. **otrzymuje nazwę** Agencja Mienia Wojskowego.

I. Budowa ustawy

8. Przepisy dostosowujące – sposób zniesienia organów lub likwidacji instytucji

Konstruując przepisy określające **sposób zniesienia organów lub likwidację instytucji przez ustawę**, zasady zagospodarowania ich mienia oraz uprawnienia i obowiązki ich dotychczasowych pracowników – należy zwrócić szczególną uwagę na rozważenie konieczności uregulowania kwestii dotyczącej:

- 1) sytuacji dotychczas zatrudnionych pracowników;
- 2) posiadanego mienia;
- 3) należności i zobowiązań;
- 4) uczestnictwa w postępowaniach, w których dotychczasowy organ był stroną;
- 5) prowadzonej dokumentacji.

I. Budowa ustawy

8. Przepisy dostosowujące – sposób zniesienia (dotychczasowi pracownicy)

Przykład: *ustawa z dnia 11 września 2019 r. – Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo zamówień publicznych*

Art. 100. (...) 2. Z dniem 1 stycznia 2021 r. **pracownicy** zatrudnieni w Urzędzie Zamówień Publicznych, o którym mowa w art. 152 ust. 3 ustawy uchylanej w art. 89, **stają się pracownikami** Urzędu Zamówień Publicznych, o którym mowa w art. 467 ust. 1 ustawy, o której mowa w art. 1. Przepis art. 23¹ ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. - Kodeks pracy (Dz.U. z 2019 r. poz. 1040, 1043 i 1495) stosuje się odpowiednio.

I. Budowa ustawy

8. Przepisy dostosowujące – sposób zniesienia (mienienie)

Przykład: *ustawa z dnia 11 września 2019 r. – Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo zamówień publicznych*

Art. 101. 1. Z dniem 1 stycznia 2021 r. **mienie** Skarbu Państwa będące we władaniu Urzędu Zamówień Publicznych, o którym mowa w art. 152 ust. 3 ustawy uchylanej w art. 89, **staje się mieniem** Skarbu Państwa będącym we władaniu Urzędu Zamówień Publicznych, o którym mowa w art. 467 ust. 1 ustawy, o której mowa w art. 1.

3. **Należności i zobowiązania** Urzędu Zamówień Publicznych, o którym mowa w art. 152 ust. 3 ustawy uchylanej w art. 89, z dniem 1 stycznia 2021 r. **stają się należnościami i zobowiązaniami** Urzędu Zamówień Publicznych, o którym mowa w art. 467 ust. 1 ustawy, o której mowa w art. 1.

I. Budowa ustawy

8. Przepisy dostosowujące – sposób zniesienia (uczestnictwo w postępowaniach)

Przykład: *ustawa z dnia 11 września 2019 r. – Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo zamówień publicznych*

Art. 102. 1. W sprawach sądowych, sądownoadministracyjnych lub administracyjnych, wszczętych i niezakończonych przed dniem 1 stycznia 2021 r., w których stroną lub uczestnikiem był Prezes Urzędu Zamówień Publicznych, o którym mowa w art. 152 ust. 1 ustawy uchylanej w art. 89, z dniem 1 stycznia 2021 r. stroną lub uczestnikiem staje się Prezes Urzędu Zamówień Publicznych, o którym mowa w art. 466 ust. 1 ustawy, o której mowa w art. 1.

I. Budowa ustawy

9. Przepisy końcowe

[§ 38 ust. 1 ZTP]

Przepisy końcowe zamieszcza się w następującej kolejności:

- 1) przepisy uchylające;
- 2) w razie potrzeby – przepisy o utracie mocy obowiązującej ustawy;
- 3) przepisy o wejściu ustawy w życie.

I. Budowa ustawy

9. Przepisy końcowe:

1) przepisy uchylające

Przepis uchylający dotychczasową ustawę albo ustawy (**przepis uchylający**) formułuje się:

- 1) w przepisach końcowych aktu normatywnego albo
- 2) w tzw. ustawie wprowadzającej inną ustawę (wydawanej przede wszystkim w przypadku ustaw szczególnie obszernych lub zasadniczo zmieniających dotychczasowe ustawy – § 47 ust. 1 ZTP).

Przepis taki formułuje się według wzoru:

„Traci moc ustawa z dnia ...”

I. Budowa ustawy

9. Przepisy końcowe:

1) przepisy uchylające

Przykład: *ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej*

Art. 220. Tracą moc:

1) ustawa z dnia 30 sierpnia 1991 r. o zakładach opieki zdrowotnej (Dz. U. z 2007 r. poz. 89, z późn. zm.);

2) ustawa z dnia 24 sierpnia 2001 r. o dopłatach do oprocentowania kredytów udzielanych lekarzom, lekarzom stomatologom, pielęgniarkom, położnym oraz o umarzaniu tych kredytów (Dz. U. poz. 1406 oraz z 2002 r. poz. 1209).

I. Budowa ustawy

9. Przepisy końcowe:

2) przepisy o utracie mocy obowiązującej ustawy

Ustawa może również sama zawierać przepis, który przewiduje **utratę mocy obowiązującej właśnie przez tę ustawę** (przepis o utracie mocy obowiązującej ustawy), który formułuje się wśród przepisów końcowych aktu normatywnego – po przepisach uchylających inne ustawy a przed przepisem o wejściu w życie.

Przepis taki formułuje się według wzoru:

„Ustawa obowiązuje do dnia ...”

„Przepisy art. ... tracą moc ...”

I. Budowa ustawy

9. Przepisy końcowe:

2) przepisy o utracie mocy obowiązującej ustawy

Przykład: *ustawa z dnia 24 czerwca 2021 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z organizacją XI sesji Światowego Forum Miejskiego w Katowicach w roku 2022*

Rozdział 7

Przepisy przejściowe, dostosowujące i końcowe

Art. 31. Do postępowań o udzielenie zamówień realizowanych w związku z organizacją WUF11, wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, stosuje się przepisy dotychczasowe.

Art. 32. Tworzy się Zespół.

Art. 33. Zespół znosi się z dniem 31 grudnia 2022 r.

Art. 34. Ustawa obowiązuje do dnia 31 grudnia 2022 r.

Art. 35. Ustawa wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

I. Budowa ustawy

9. Przepisy końcowe:

3) przepisy o wejściu ustawy w życie

Zgodnie z art. 88 ust. 1 Konstytucji RP warunkiem wejścia w życie ustaw, rozporządzeń oraz aktów prawa miejscowego jest ich **ogłoszenie**.

Zasady ogłaszania ustaw i rozporządzeń określa ustawa z dnia 20 lipca 2000 r. o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych (Dz. U. z 2019 r. poz. 1461).

Zgodnie z art. 2 ust. 1 tej ustawy ogłoszenie aktu normatywnego w dzienniku urzędowym jest obowiązkowe.

I. Budowa ustawy

9. Przepisy końcowe:

3) przepisy o wejściu ustawy w życie

[§ 45 ZTP]

1. Przepisowi o wejściu w życie ustawy można nadać brzmienie:

- 1) „Ustawa wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia”;
- 2) „Ustawa wchodzi w życie po upływie... (dni, tygodni, miesięcy, lat) od dnia ogłoszenia”;
- 2a) „Ustawa wchodzi w życie **z dniem następującym po dniu ogłoszenia**”;
- 3) „Ustawa wchodzi w życie pierwszego dnia miesiąca następującego po miesiącu ogłoszenia”
albo „Ustawa wchodzi w życie ... dnia... miesiąca następującego po miesiącu ogłoszenia”;
- 3a) „Ustawa wchodzi w życie pierwszego dnia miesiąca następującego po upływie... (dni, tygodni, miesięcy, lat) od dnia ogłoszenia”;

I. Budowa ustawy

9. Przepisy końcowe:

3) przepisy o wejściu ustawy w życie

[§ 45 ZTP cd.]

- 4) „Ustawa wchodzi w życie z dniem... (dzień oznaczony kalendarzowo)”;
- 5) „Ustawa wchodzi w życie **z dniem ogłoszenia**”;
- 6) „Ustawa wchodzi w życie...; z wyjątkiem art. ...; który wchodzi w życie...”;
- 7) „Ustawa wchodzi w życie w terminie określonym w ustawie z dnia... - ... (tytuł ustawy wprowadzającej) (Dz. U. ...)”.

2. Liczbę dni, tygodni, miesięcy lub lat, o których mowa w ust. 1 pkt 1, 2 i 3a, zapisuje się cyframi arabskimi albo słownie. Określenie dnia i miesiąca, o których mowa w ust. 1 pkt 3, zapisuje się słownie.

I. Budowa ustawy

9. Przepisy końcowe:

3) przepisy o wejściu ustawy w życie – obliczanie terminów wejścia w życie

Przepis o wejściu w życie	Data ogłoszenia	Dzień wejścia w życie
Ustawa wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.	1 lutego 2025 r.	1 lutego 2025 r.
Ustawa wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.	1 lutego 2025 r.	16 lutego 2025 r.
Ustawa wchodzi w życie po upływie 2 miesięcy od dnia ogłoszenia.	1 lutego 2025 r.	2 kwietnia 2025 r.
Ustawa wchodzi w życie siódmego dnia piątego miesiąca następującego po miesiącu ogłoszenia.	1 lutego 2025 r.	7 lipca 2025 r.
Ustawa wchodzi w życie po upływie miesiąca od dnia ogłoszenia.	31 stycznia 2025 r.	1 marca 2025 r.

II. Odrębności w budowie rozporządzenia (w stosunku do ustawy)

Rozwiązania szczególne, odnoszące się ściśle do rozporządzenia jako aktu wykonawczego do ustawy, zostały określone w § 115–132 ZTP.

[§ 132 ZTP]

Do projektów rozporządzeń stosuje się odpowiednio zasady wyrażone w dziale I („Projekt ustawy”) w rozdziałach 1–7 i w dziale II („Zmiana (nowelizacja)”), o ile zasady zawarte w niniejszym dziale nie stanowią inaczej.

II. Odrębności w budowie rozporządzenia (w stosunku do ustawy)

[§ 120 ust. 1 i 6 ZTP]

1. W tytule rozporządzenia w oddzielnych wierszach zamieszcza się:

- 1) oznaczenie rodzaju aktu;
- 2) **nazwę organu wydającego rozporządzenie;**
- 3) datę rozporządzenia;
- 4) określenie przedmiotu rozporządzenia. (...)

6. Określenie przedmiotu rozporządzenia rozpoczyna się od wyrazów „**w sprawie...**”.

[§ 121 ZTP]

1. Tekst rozporządzenia rozpoczyna się od **przytoczenia przepisu** ustawy zawierającego **upoważnienie ustawowe**, jako podstawy prawnej wydania rozporządzenia.

2. Jeżeli upoważnienie ustawowe jest wyrażone w kilku przepisach, jako podstawę prawną wydania rozporządzenia przytacza się przepis, który wskazuje organ upoważniony do jego wydania oraz określa zakres spraw przekazanych do uregulowania w rozporządzeniu.

3. Podstawę prawną wydania rozporządzenia wyraża się zwrotem: **„Na podstawie art. ... ustawy... (tytuł ustawy z oznaczeniem dziennika urzędowego, w którym została ogłoszona ta ustawa i jej zmiany albo ostatni tekst jednolity i jego zmiany ogłoszone do dnia wydania rozporządzenia) zarządza się, co następuje:...”**.

II. Odrębności w budowie rozporządzenia (w stosunku do ustawy)

[§ 122 ZTP]

1. Jeżeli w upoważnieniu ustawowym jako organ właściwy do wydania rozporządzenia wskazano ministra określonego nazwą działu administracji rządowej, do tytułu rozporządzenia po nazwie ministra wydającego rozporządzenie dodaje się **odnośnik**, w którym wskazuje się przepis prawny, na podstawie którego minister ten kieruje działem administracji rządowej wskazanym w upoważnieniu ustawowym.

2. Jeżeli właściwość organu wskazanego w upoważnieniu ustawowym jako organ właściwy do wydania rozporządzenia **przejął** inny organ albo jeżeli organ wskazany w upoważnieniu ustawowym **przestał istnieć**, a jego kompetencje przejął inny organ, w odnośniku, o którym mowa w ust. 1, wskazuje się przepis prawny przekazujący kompetencje organu wskazanego w przepisie upoważniającym organowi wydającemu rozporządzenie.

[§ 123 ZTP]

Tytuł ustawy, w której jest zamieszczony przepis upoważniający, wraz z oznaczeniem dziennika urzędowego, w którym została ogłoszona ta ustawa i jej zmiany albo ostatni tekst jednolity i jego zmiany, przytacza się tylko w podstawie prawnej rozporządzenia, a w treści rozporządzenia ustawę tę powołuje się skrótowo, przytaczając tylko jej tytuł.

II. Odrębności w budowie rozporządzenia (w stosunku do ustawy)

Przykład: rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 10 kwietnia 2024 r. w sprawie w sprawie inspekcji jachtu morskiego

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA INFRASTRUKTURY¹⁾

z dnia 10 kwietnia 2024 r.

w sprawie w sprawie inspekcji jachtu morskiego

Na podstawie art. 23 ust. 5 ustawy z dnia 18 sierpnia 2011 r. o bezpieczeństwie morskim (Dz. U. z 2023 r. poz. 1666 i 2005) zarządza się, co następuje:

(...)

¹⁾ Minister Infrastruktury kieruje działem administracji rządowej – gospodarka morską, na podstawie § 1 ust. 2 pkt 1 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 18 grudnia 2023 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Infrastruktury (Dz. U. poz. 2725).

II. Odrębności w budowie rozporządzenia (w stosunku do ustawy)

[§ 124 ust. 1 ZTP]

1. Podstawową jednostką redakcyjną rozporządzenia jest **paragraf (§)**. (...)

[§ 125 ust. 1 ZTP]

1. W **przepisach ogólnych** rozporządzenia:

- 1) określa się jego przedmiot, jeżeli nie jest on określony w tytule rozporządzenia w sposób szczegółowy i wyczerpujący, rozpoczynając przepis od wyrazów: „**Rozporządzenie określa...**”;
- 2) zamieszcza się postanowienia o stosowanych w rozporządzeniu definicjach i skrótach.

II. Odrębności w budowie rozporządzenia (w stosunku do ustawy)

[§ 126 ZTP] 1. W rozporządzeniu zamieszcza się **przepis uchylający** inne rozporządzenie tylko w przypadku, gdy ma ono uchylić rozporządzenie wcześniejsze, które zostało wydane na podstawie tego samego, nadal obowiązującego przepisu upoważniającego, przez:

- 1) ten sam organ, który wydaje rozporządzenie uchylające;
- 2) organ, którego właściwość przejął organ wydający rozporządzenie uchylające.

2. Nie uchyla się rozporządzenia, które zostało pozostawione czasowo w mocy przez obowiązującą ustawę. W takiej sytuacji w nowym rozporządzeniu zamieszcza się **odnośnik** do przepisu o wejściu w życie informujący o rozporządzeniu, które przestało obowiązywać na podstawie samego prawa, a którego treść wiąże się z treścią nowego rozporządzenia, podając również **termin utraty mocy obowiązującej** wymienionego rozporządzenia oraz przepis prawny, w następstwie którego przestało ono obowiązywać.

3. W rozporządzeniu zamieszcza się **odnośnik** do przepisu o wejściu w życie informujący o rozporządzeniu, którego treść wiąże się z treścią nowego rozporządzenia, a które przestało obowiązywać na podstawie samego prawa z dniem wejścia w życie **przepisu zmieniającego albo uchylającego przepis upoważniający** do wydania tego rozporządzenia. W odnośniku tym podaje się również termin utraty mocy obowiązującej wymienionego rozporządzenia oraz przepis prawny, w następstwie którego przestało ono obowiązywać.

II. Odrębności w budowie rozporządzenia (w stosunku do ustawy)

Przykład: rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 10 kwietnia 2024 r. w sprawie w sprawie inspekcji jachtu morskiego

§ 19. Karty bezpieczeństwa wydane na podstawie dotychczasowych przepisów zachowują ważność w terminach w nich określonych.

§ 20. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.²⁾

²⁾ Niniejsze rozporządzenie było poprzedzone rozporządzeniem Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej z dnia 12 sierpnia 2016 r. w sprawie inspekcji jachtów morskich, instrukcji bezpieczeństwa jachtu morskiego i wzoru karty bezpieczeństwa jachtu morskiego (Dz. U. poz. 1407), które traci moc z dniem wejścia w życie niniejszego rozporządzenia zgodnie z art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 13 stycznia 2023 r. o zmianie ustawy o bezpieczeństwie morskim oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 261)

Dziękujemy za uwagę!

